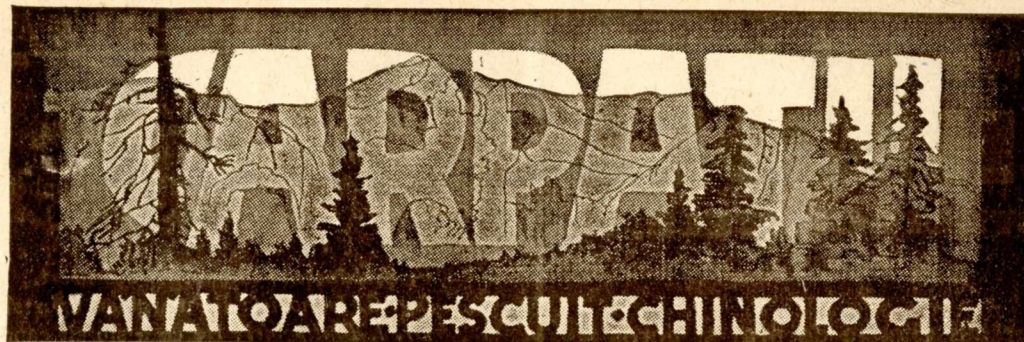

ANUL XIV-LEA
OCTOMVRIE
1946 — Nr. 10

CLUJ,
REGINA MARIA
Un număr 1200 le

NOUA METODĂ

SCHMOLL

DE LUSTRUIT GHETELE, etc.

1. Curățați ghetele de praf și noroi.

2. Puneți cu ajutorul unei cărpe învăluite pe 2 degete, un strat de cremă pe ghetă, frecând bine toată suprafața pielii pentru ca să se disolve stratul vechi de cremă, plin cu murdărie și pentru ca noua cremă să poată intra în porii pielii.

3. Frecați bine cu o cârpă de pânză spălată, toată suprafața ghetei.

Luciul e imediat.

Lustruirea aceasta simplă e suficientă ca ghetele să fie conservate și să dea un luciul foarte frumos.

Luciu de lac

După ce ghetele au fost lustruite în modul arătat mai sus, muiați puțin în apă cărpa învăluită pe 2 degete, apoi în cremă și ungeți toată suprafața ghetei încă odată cu cremă frecând ușor.

Frecați apoi cu cărpa uscată, repede, toată suprafața ghetei.

Veți fi încântați de luciul obținut.

Prin această metodă economisiți multe parale.

a) N'aveți nevoie să cumpărați perii și să le curățiți cu benzină.

b) Majoritatea pastei nu mai rămâne în perii.

O parte din cremă intră în piele, cealaltă formează un strat subțire, dar foarte rezistent, pe suprafața pielii, împiedecând intrarea umezelii sau altor murdării de pe stradă.

Vânători!

Conservați și mai departe bocancii cu renumita unsoare de piele cauciucată

„SCHMOLL“

Caut spre cumpărare

BRACK, familie bună, etate până la 3 ani, câine sau cățea, dresat sau nedresat.

MARCEL APOLLONI
Pitești, str. Frații Golești 36

VÂND

armă de vânătoare cu 2 țevi calibru 12, marcă englezească „Charles Bosvell“ London, în perfectă stare, fără cucoase cu elector Holland și cufăr original de piele. Adresa: DOMINIC ROMAȘCAN Brașov, str. Eminescu Nr. 7

S U M A R U L — N U M Ă R U L U I 10

	Pag.
„C.“: „C. I. C.“	189
C. Rosetti-Bălănescu: Intre țipar și anghilă	190—193
Mihai Moșandrei: Portrete canine	193—196
Dumitru V. Apostol: La pândă de porumbei	197—198
Din literatura străină: Cherry Kearton: Leul	198—201
Discuții:	202—203
V. Șerbănescu: Situații de descurcat.	
Ing. C. Ivanovici: Pe marginea unor sfaturi.	
Dr. I. Philipovici: De ce a storăit căprioara?	
„N.“: Urs în foc	203
Din munți și din câmpii	204
C. R. B.: De ce..	
„N.“: Pescuește bătlanul noaptea?	
Cărți și reviste:	III
Știri mărunte	III—IV

Aviz pt. pescarii sportivi

Inscrieți-vă din vreme spre a vi-se reține materialul de pescuit de care aveți nevoie. Comandă limitată din America. Vor sosi:

1. Mulinete demultiplicatoare pe rulmenți de rubine.
2. Vergi din bambus refendu și oțel pentru lansări și pescuitul staționar.
3. Ațe de mătase și gute toate dimensiunile și culorile.
4. Toate momelile artificiale și ultimile creațiuni ale spiritului inventiv american în materie de pescuit.
5. Epuizete și toate articolele necesare pescuitului sportiv.

Materialul american de reputație mondială produs de marele uzine „Schakespeare Company“ Informații la: Reprezentantul General pentru România:

D. A. DOSPINESCU

Str. Vincențiu Babeș Nr. 5, București

Camarazi!

Incepeți acțiunea Dv. pentru a aduce noi abonati pe 1947 revistei „Carpații“!

Societățile de vânătoare ale voastre sunt oare abonate?

Educarea vânătorilor trebuie să fie o principală grijă a Societăților. Mijlocul cel mai bun:

REVISTELE DE VÂNĂTOARE!

PRIETENE!

Ți-ai plătit abonamentul la „CARPAȚII“

Nu mai amâna plata! Revista are nevoie de banii ce i-se datorează!

„C. I. C.”

Cerul frământat de furtună grea nu se înseninează nici el în două clipe, chiar dacă s'au strâns fulgerele și a adormit tunetul. După vișorul îngrozitor al războiului, nu se putea să se așeze lumea în nouile ei tăfâni, de azi pe mâine, fără de această epocă de cumpene prin care trecem. Dar nouii sunt în trecere și lumea merge spre orizontul larg și liniștit, care va cuprinde sub seninul lui, fără deosebire, țări, neamuri, popoare. Cooperarea internațională e semnul în care se va desvolta, în pace și spre prosperitate, omenirea. Cooperare frățească, ce nu se limitează la raporturile politice, ci țese mii de fire între popoare, pe teren economic, cultural, social — în toate sectoarele vieții neamurilor și a indivizilor.

Pentru noi, vânătorii, trebuie să constituim un titlu de mândrie, că — deși restrânsă la cercul de preocupări mic al vânătoarei — această cu desăvârșire frățească cooperare internațională a luat ființă și s'a manifestat în toată frumusețea ei, încă pe când începeau să se adune nouii furtunei.

În Noembrie 1930 a fost întemeiat, la Paris, Consiliul Internațional de Vânătoare (C. I. C.), cuprinzând dela început aproape toate țările lumii, și adunând rând pe rând și pe cele care nu luaseră parte la constituirea asociației. Consiliul a ținut trei congrese mondiale. Unul la Paris (1931), al doilea la Varșovia (1934), al treilea la Berlin (1937). La aceste două din urmă au fost reprezentate 56 de națiuni, în mod oficial. Activitatea Consiliului, atât ca rezultat al congreselor, cât și ceea dintre intervalele acestora a fost una deosebit de vie și bogată. Să amintim numai unele probleme de interes general, de care s'a preocupat C.I.C. și pe care le-a dus, fie la o rezolvire, fie a apropiat și pregătit rezolvarea lor: Înființarea unei legitimații, în temeiul căreia vânătorii să-și poată duce cu ei, peste granițe, fără alte formalități, armele de vânătoare personale; uniformizarea numerotării alicelor; protecția rănilor migrator; conservarea speciilor rare; parcuri și rezervațiuni naturale; reglementarea uniformă a epocelor de vânătoare pe zone mai mari decât hotarele țărilor; asigurarea obligatoare a vânătorilor; represiunea internațională a braconajului; repopulări; semnale vânătoarești și de alarmă uniforme; expoziții de vânătoare internaționale; formule unitare pentru evaluarea trofeelor; crearea unei colecții permanente de trofee — record; turismul cinegetic etc.

Ceea ce a caracterizat însă viața C.I.C. și reuniunile pe care le-a organizat, a fost atmosfera de perfectă camaraderie și frățietate care a domnit neîncetat. A fost manifestarea, pe plan larg, a spiritului de prietenie, care caracterizează pe vânătorii singuratici.

Noi, am dat totdeauna mare însemnătate acestei le-

gături sufletești, și prin tot ce s'a scris în paginile acestei reviste am încercat să o întărim. Pe acest drum voim să înaintăm și deacum înainte. Sentimentul de prietenie spontană între toți vânătorii, e una din trăsăturile cele mai frumoase și cele mai de folos ale părții spirituale a tagmei noastre. În căldura lui, dispare deosebirea între bogat și sărac, dispar deosebirile sociale, cele de religie, de credințe politice și de nație. Toate sunt coplesite și șterse de ceva ce am adus din vechii strămoși, din vremuri, când toate aceste granițe care mai despart de altfel azi oamenii și țările, nu existau. În preajma focului din margine de păduri, în vraja cabanei din coastă de munte, în jurul mesei de sfat vânătoresc, se coboară și străjuește senin un spirit deosebit, care nu admite deosebiri ci realizează ca nicăieri altunde, ceea ce e de temelie: suntem toți îndrăgostiți ai întinderilor, suntem toți vânători, suntem cu toții oameni.

Suntem siguri, că Consiliul Internațional de Vânătoare își va relua în curând activitatea, — azi mai necesară ca oricând și ușor de încadrat în tendința generală de solidaritate omenească. Sperăm, că președintele lui, Dl. Maxime Ducrocq, admirabilul animator și organizator, se găsește încă în lumea noastră; așteptăm — și are să vie — chemarea spre o nouă și netulburată muncă în cadrele mondiale ale C.I.C. Și sperăm, că în acest vast și minunat câmp de activitate, România își va păstra locul de mare cinste, pe care l'a avut neconținut în viața C.I.C.

Până atunci, și apoi paralel cu strădaniile Consiliului Internațional, noi suntem datori să continuăm să întărim spiritul de prietenie și camaraderie între vânătorii noștri, aruncând în coșul de vechituri și de netrebnice lucruri considerentele, care ne-aș putea despărți. Să ducem la desăvârșire în cercul nostru, ceea ce e marea poruncă: democrația și înfrățirea dintre neamuri.

Iar oficialitatea noastră, D.E.V. și mai ales „Uniunea” să întindă primele legături vânătoarești, care să lege vânătorimea noastră de ceea a statelor învecinate, și în prim rând de ceea a U. R. S. S., imens rezervor de viață vânătoarească și de experiențe vânătoarești.

...Dela biroul unde scriu aceste, arunc ochii asupra pieții în care forfotește lumea. Mi se opresc asupra unui om, între sutele, peste care trec fără să-i încresteze. Acel om are în spate armă de vânător, în cap pălărie verde și pășește spre bariera orașului. Prepelicarul merge cuminte lângă piciorul stâng, înfrânându-și nerăbdarea. De sigur, vânătorul vrea să prindă pasajul de sara, a rațelor care se adună în lăcușorul de lângă oraș. Il petrec cu ochii plini de simpatie, până dispare după colț. Și îl petrece și mai departe gândul meu: „Ori cine ai fi, prietene: Vânat bun”.

„C”.

INTRE ȚIPAR ȘI ANGHILĂ

de: C. ROSETTI-BALANESCU

Nu aş îndrăzni să spun că sunt măcar zoolog-amator. Să fii „amator” înseamnă, că, chiar fără veleităţi ştiinţifice, totuşi să sacrifici unei preocupări un timp şi o energie apreciabilă, şi să încerci să-ţi apropii cunoştinţe deosebite în materia care te interesează şi poate te pasionează. Imprejurările vieţii m'au oprit să pot aduce jertfa de timp şi de muncă care ar fi fost corespunzătoare marelui pasiuni pe care am avut-o şi o am: animalele. Această pasiune şi-a găsit mulţumirea în observarea vieţii celor necuvântătoare, de câte ori mi s'a dat prilej să intru în lumea lor, în atitudini ale mele adese curioase, faţă de animalele pe care le-am întâlnit, şi în o foarte neorganizată lectură a cărţilor care se ocupă cu ele şi cu viaţa lor. „Problemele” care mi le-am pus din vreme în vreme, întâmplător, erau de cele mai multe ori foarte de suprafaţă şi de mult lămurite, şi „descoperirile” mele se reduceau la urmărirea câte unei asemenea probleme în scrierile de specialitate ce iau o mare parte a bibliotecii mele. Câteodată am încercat găsirea unei explicaţii pentru fenomenele din viaţa animalelor, observate de mine sau relatate de alţi camarazi de vânătoare, şi cari fenomene fie că nu erau înregistrate şi explicate de lucrările ce îmi stăteau la îndemână, fie că lămuririle găsite acolo nu mi se păreau indiscutabile.

Mărturisesc, că am o mare plăcere în acest „hobby” al meu, oricât de fără sistem şi fără ambiţie ar fi şi observaţiile şi lectura şi „cercetările” mele. În acest cadru fără nici o pretenţiune se aşează şi articolușul de faţă, menit să rectifice o curentă greşală pe care o fac chiar şi unii din cei mai aleşi pescari ai noştri. Indemnul mi l-a dat o coincidenţă.

Am recitit, în ediţia a doua, „Impărăţia apelor” a maestrului Sadoveanu — de care mă leagă şi o caldă prietenie, şi amintirea multor zile bune petrecute în singurătăţile din munţi, şi pe marginea apelor de acolo. Când reciteşti pagini care te-au încântat, plăcerea ţi-e mărită de amintirea primei lecturi, care ţi se strecoară în gând cu dulceaţa amintirilor propriilor tale fapte. M'am oprit asupra unor pasagii, care mi se păreau noi, necitite odinioară.

Iată ce spunea maestrul în bucata intitulată „Ploaie, la Nada Florilor”:

„Aceşti Țipari, care plăceau așa de tare lui Culai frippi de vii pe cărbuni, erau poate mosafirii cei mai bizari dela Nada-Florilor. Bizari și de departe. Căci, după o rânduială a nomolurilor din vremea de demult a dihaniiilor celor mari — Țiparii și astăzi, când le vine vremea reproducerii, se duc, ca și strămoșii lor uriași, în întunericul cel străfund al oceanului Atlantic, la o mie cinci sute de metri adâncime. Când le vine vremea poruncită dintr'un anumit ceas care bate în eternitate, toți Țiparii de o anumită vârstă pornesc pe tot pământul, în cursul apelor. Se lasă pe pâraie, străpung iezăturile, coboară pe râuri, de pe râuri în fluvii și din fluvii în mare, — până la adâncimea neagră unde strămoșii își amestecau semințele și lapții. Acolo pornește principiul lor de viață și nasc din ouă niște animale mici cât unghia și sticloase, care își trăesc în sărătura mării vârsta prefacerii. După ce devin Țipari, intră în fluvii și apoi pe râuri și pâraie, se duc la locurile lor de hrană. Li caută Culai în marginea coșcovei și mătușa Ileana în mărul gros al unui pârâu pe jumătate uscat de arșița verii. Li priveam și eu, între mii de

alte vietăți al căror secret nu-l cunoșteam și mi-a rămas și astăzi taină, — și le urmăream evoluțiile sub umbra apei ușor aburită de sfârșitul ploii”.

A doua zi chiar, după ce citisem aceste lucruri, găsesc în ziarul „Adevărul” (No. din 23 Iulie 1946) o „tabletă” semnată de Tudor Arghezi, marele scriitor, și — după cum am înțeles — un camarad al nostru în arta pescuitului sportiv. Am citit acolo următoarele (dau părți din text):

„Svârluga e chișcarul... N'as putea ști dacă nu se scrie mai onomatopeic: chișcarul, întrucât acest pește ca șarpele și care se chiamă pe mai puțin moldovenește Țiparul, e numit așa pentru că, dacă-l calci, Țipă...”

El nu are nici lapți, nici parte bărbătească nici femeiască. Nimeni nu a știut niciodată până acum 20 de ani, cum se înmulțește...

O bucată din Atlantic, încăpută într-o scorbură de continent, la gâtul celor 2 Americi, Mexico se cheamă Marea Sargasselor, din pricina buruienilor sargasse care o năpădesc. De acolo ia naștere și vântul cald. Vântul cald străbate oceanul și apucă, scaldând coastele pe unde trece, din colțul Marocului, pe 2 poteci, una spre miază noaptea Europei, și alta prin Mediterana și Marea Neagră spre România...

Charcot a îndemnat pe exploratori și pe oceanografii prințului de Monaco, să scotocească bine, că marea turbure și grasă a Sargassei e un cazan, în care fierb și dospesc multe din tainele globului nostru.

Un învățat danez, Iohannes Schmidt, un năzdrăvan și el, și desgustat, și el, de pământ, călătorind, și el, pe talaze, într-o corabie a statului Danemarca, ale căruia venituri sunt aduse pe a treia lor parte, din pescuitul uriaș al Țiparului, pândind la trecerea lui imbulzită în strâmtorile peninsulei, a luat profeția lui Charcot în serios și căutând 30 de ani, a descoperit înmulțirea zvârlugii... Peștele-șarpe se chiamă așa pentru că se zvârcole și se asvârle, după cum izbucnește și izvorul izbur de lângă Oradea-Mare.

Schmidt a văzut că acolo, departe, prin dreptul Bermudelor, marea geme de gloatele miliardele de crâmpeie străvezii, „leptocefalii”. Vântul cald le fură în drumul lui spre răsărit în toată lumea și ca să ajungă din locul de naștere, pretutindeni, ele călătoresc prin apă sărată până la gurile râurilor dulci și până la Sulina, la noi, 3 ani întregi, ele dau năvală'n râuri, împotriva apei. Apa dulce prefăce crâmpeiele în pui de pești care sosesc în cele mai subțiri pâraie și fire de undă. Într-o noapte neagră, fără lună, peștii ies din apă, orbește, pe pământ, se târăsc prin bălării și trec în nămolurile zăcute, unde se cuibăresc nemișcați 10 ani. Venirea ploilor mari îi răscolește, ca în Suceava, și sătenii îi prind în coșuri de nuiel, ca pe raci.

La vârsta de 13 ani, ca la un semn, Țiparul se trezește pretutindeni, din toate nămolurile Europei. El a crescut cât brațul dela cot în jos, i-au crescut și ochii și aripile de înot, culoarea lui nehotărâtă se face argintie. Părăsește nămolul. Se târește iarăși pe pământ, ia calea pârâului pe care a venit și coboară îndărăt Siretul, Dunărea, Marea Neagră, Mediterana, Gibraltarul, Oceanul, cu o iuțea de 25 km. pe zi și la o adâncime de 300 coți. timp de 6 luni, înapoi la Sargasse. Pe drum el se face bărbat și femeie, gonind spre locul dragostei, ca Regina stupului în Mai, în târvi, pentru fecundare. Își lasă icrele și lapții și moare...”

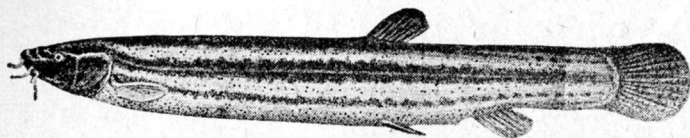
Această repetare a susținerii, că Țiparul (Chiș-

carul) nostru ia parte în fantastica odisee a drumului până la Bermude, a trezită în mine pasiunea de ... cercetător. Așa să fie, oare? Am scos din rafturile cărților mele câteva volume și am ... descoperit care este adevărul.

Eroul acelei migrațiuni miraculoase — cu toate fenomenele care o însoțesc — descoperită de danezul Iohannes Schmidt e *Anghila*. Pe nemțește îi spune acelui pește *Aal*, *Flussaal*, franțuzii îi spun *Anguille*, iar englezii *Eel*. Numele științific e *Anguilla vulgaris* L. și e categorisit în felul următor: Ordinul: Pești cu oase (*Teleostei*), subordinul *Anguilliformes*, familia *Anguillidae*. Fără a mai da alte particularități morfologice, e destul să se știe, că bărbătușii de anghilă

tăți, 2 perechi din acestea sunt așezate simetric la distanțe egale pe buza de sus; a 3-a pereche mai lungă este așezată tot pe buza de sus la capetele gurii, iar celelalte 2 perechi mult mai mici sunt așezate pe buza de jos. Din acestea, cele dela mijloc sunt foarte mici, iar cele laterale ceva mai mari. Dinții faringieni sunt foarte mici și tociți la vârf. Narinele sunt mult mai apropiate de ochi decât de vârful botului, ele sunt duble și cea anterioară are forma unui tub care iese în afară. Capul este acoperit peste tot cu o piele moale fără solzi, așa că nici un os care compune craniul său sau aparatul opercular nu se poate vedea. Imediat sub ochi este o adâncitură, un buzunar format printr-o cută a acestei piei care acopere capul, în această cută se ascunde splinul de pe osul suborbital, care e mobil.

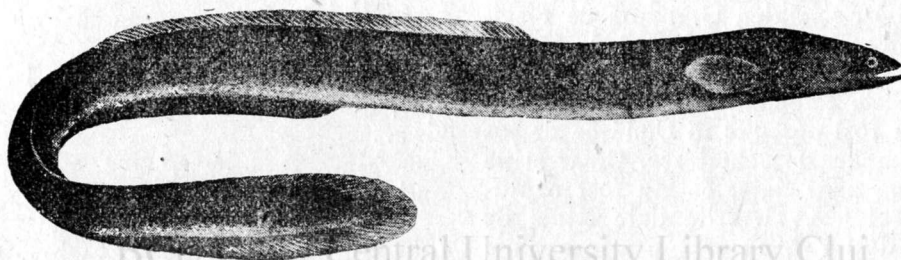
Pe corp pielea este moale și mucoasă, acoperită cu nume-

Cobitis fossilis Lin. Tiparul.

Petromyzon fluviatilis L.

Anguilla vulgaris Flem.

ajung la o lungime de 215 cm. iar femelele la 1,25 m. cu o greutate până la 6kg.(!) Zoologii îi așează zona de răspândire în apele mari europene, cu excepția fluviilor care se varsă în Marea Neagră.

Am văzut oare noi, sau alt român, țipar sau chișcar din apele noastre măloase, de 1 metru lungime și care să apese la cântar 6 kilograme?

Cine e deci acest autohton al nostru, pește tare disprețuit în pescuit, în comerț și la bucătărie, de care îmi aduc aminte din copilăria mea, că în vreme de iarnă era adus în piață cu buțile, și era vândut măsurat nu cu kilogramul și cu litrul? Îi scotea vânzătorul — vii — din butoi, cum scoți un lichid oarecare, cu oala.

În „Tata Brehm” ed. 1925, la pagina 209 găsim descris și tratat acest pește. E pe numele științific *Misgurnus* (sau *Cobitis*) *fossilis* L. Ține de ordinul *Teleostei*, familia *Cyprinidae*. În nemțește îi spune *Schlammbeisser* (și are și alte nume populare), în franțuzește *Misgurne* și *Loche d'étang* în englezește *Loach*. E un pește, cu formă de șarpe, care ajunge până la mărimea de 30 cm.

Dar să cităm din Antipa (Fauna Ichtiologică a României, ed. 1909). La pagina 194 și urm. ne este înfățișat Țiparul (Chișcarul, în Moldova).

„Țiparul are un corp foarte lungit, ca la Anghilă, și aproape cilindric în partea sa anterioară, numai dela aripoara dorsală înainte începe a se comprima lateral, coada luând astfel forma unei pene. Capul său este foarte mic, cu deschiderea branchială foarte îngustă, deschizându-se numai până lângă inserțiunea pectoralelor. Ochii sunt foarte mici și foarte ridicați. Gura este semiinferioară având forma unei potcoave și e înconjurată de buze mari cărnoase pe cari sunt inserate 10 mus-

roși mici solzi aproape invizibili. O linie laterală nu există.

Aripioarele sunt foarte mici, dorsala este opozită ventralelor, iar caudala este rotunzită și marginile ei se prelungesc pe linia dorsală și ventrală a corpului.

Ca observațiuni anatomice e de notat că Țiparul are un canal alimentar scurt fără apendice pilorice și că beșica înotoare e împărțită printr'un perete vertical și longitudinal în 2 camere, una în dreapta și una în stânga. Ea este învelită într'o capsulă osoasă care și ea e lipită de primele trei vertebre.

Colorațiunea. Spinarea și laturile variază între galben și cafeniu, capul este ceva mai închis și marmorat, partea ventrală bate în portocaliu. Pe tot lungul corpului se află trasă o dungă lată închisă care pleacă dela marginea opercului până la coadă; sub aceasta și paralel cu ea e o a doua dungă mai îngustă. În afară de acestea, peste tot corpul și mai cu seamă pe pedunculul caudal cât și pe aripioarele dorsală și caudală sunt o serie de mici puncte și linii negre. Aripioarele ventrale și anală sunt galbui. Ochiul este auriu.

Dimensiunile maxime la cari ajunge sunt 25—30 cm. lungime.

Distribuția. Biologia. Țiparul este unul din cei mai răspândiți pești; trăiește în toate bălțile, heleșteele, canalele, în părțile mai liniștite ale râurilor, etc., el se găsește din Delta Dunării până la Bistrița în munți. Lui îi place mai mult ape stătătoare cu fund nămolos. Acolo îl găsim în totdeauna la sigur; aruncând nămolul de pe fund cu o lopată pe mal îl vedem mișcându-se și ieșind afară. El trăiește la fund și se hrănește cu: insecte, viermi, crustacee și cu icre de alți pești. Epoca sa de reproducere este dela finele lui Aprilie până la finele lui Maiu. Femela depune ca la 140.000 de icre pe plante acvatice în fundul apei. Când e vremea rea și trăsnet, el se ridică dela fundul apei și face mișcări vii, de aceea și pescarii noștri ca și cei din alte țări se servesc de el ca de un proroc al timpului.

În timpul iernii precum și vara în timpul căldurilor mari

el se îngroapă în nămol, și dacă balta în care se află seacă, el poate trăi încă un timp foarte îndelungat cu puțina umezeală ce-i dă acel nămol. De asemenea el suportă și lungi transporturi pe uscat. S'a observat adeseori că în bălțile mocirloase lipsite de oxigen iese țiparii la suprafața apei și înghit aer pe care apoi îl dau pe nas afară. Făcându-se analiza chimică a acestor gaze, s'a găsit că nu mai conțin oxigen ci numai acid carbonic și s'a conchis deci să acest pește respire și prin suprafața canalului alimentar. Țiparul când este prins scoate un sunet ascuțit; acesta e produs prin aceea că presează afară o parte din aerul din bescica înotătoare*.

Antipa cuprinde în „Fauna ichtiologică a României” și *Anghila* (pag. 235 și urm.). O arată ca un pește rar în apele noastre, „totuși se prinde în fiecare an un număr relativ destul de mare de exemplare în Dunăre și bălțile ei, în Marea Neagră în fața Gurilor Dunării și chiar în locurile litorale cele mai îndepărtate de guri, ca lacul Mangalia. Exemplarele ce se prind au toate dimensiunile dela 20 cm. până la 1,30 m. lungime”. Existența acestor rari exemplare de anghilă în Dunăre, nu se poate explica prin împrejurarea, că în anul 1886 Societatea Germană de Piscicultură a pus în Dunăre câteva sute de mii de pui de anghilă, și că mai târziu Societatea Bavareză de Piscicultură a repetat aceste colonizări, — deoarece, spune Antipa, anghile au fost pescuite în Dunărea de jos și înaintea acelor încercări de colonizare. Chiar și pe la Linz, Krems, Viena sunt date, că au fost capturate anghile prin secolul XVII. Alte date citate de Antipa dovedesc că deși rar, au fost prinse anghile în Nistru și în Nipru. Antipa socotește, că anchilele sporadice, care au fost prinse în Tributarii Mării Negre, sunt o problemă, ce așteaptă încă să fie rezolvată. În fine Antipa constată, că Românii confundă anghila cu țiparul (*Cobitis* sau *Misgurnus fossilis*).

Așadar e lucru lămurit: Țiparul nostru nu e *anghilă*. El își trăiește viața de proletar în apele măloase, acolo lasă din icre, acolo crește, acolo moare. Nu are nostalgia unei îndepărtate patrii străvechi, Marea Sargasselor, și nici ambiția și dorul aventurilor mari.

Nu știm, dacă în cei aproape 40 de ani, de când a ieșit clasică lucrare a Doctorului Antipa, la care ne-am referit, au mai fost prinse *Anghile* în apele Dunării. Dacă da, desigur existența lor, condițiile de trai, și mai ales chestiunea dacă ele se alătură uriașului convoi de nuntă a celor din Apus — sunt chestiuni, care ar putea forma ambiția unor cercetări științifice. Poate că ele s'au făcut, — noi nu le știm.

Poate am frânt pentru mulți cititori ai noștri iluzia romantică a peștelui care se svârcolește în mălurile apelor și a mlaștinilor dela noi, ca să îndeplinească un destin fantastic, călătorind bătrânii până în Marea Saragasselor, și întorcându-se de acolo puieții fragezi, înfruntând drumul de vre-o 3600 km. încolo și alții 'napoi... „Sed magis amica Veritas”.

Bietul nostru țipar iasă astfel degradat. Să spunem însă și o vorbă bună despre el. E foarte bun la gust — dacă îl ști prepară și mai ales, dacă îi ști lua izul de nămol pe care îl are. În special borșul de țipar e o mâncare excelentă. Putem elimina gustul nămolos în felul următor: Ținem țiparii vii un timp oarecare în un vas, pe care îl punem sub o apă curgătoare (cișmea, pârâu, etc.). Apoi, înainte de a-i găti, îi presărăm cu sare și cu cenușe. Țiparii vor începe să se miște foarte viu, se vor freca deolaltă și se vor

curăți cu totul de mazăgă, care le dă gustul de nămol.

Putem citi în tratatul despre pești a lui Ulise Oldrovandus (1640) și o curioasă întrebuintare care se dădea în evul mediu țiparului (pe care îl numește „*Piscis fossilis* și *Mustella fossilis*). Coțcarii din bălciuri păcăleau pe spectatorii lor țărani, prezentând țiparii ca pe niște șerpi veninoși. Li prindeau și îi așezau în sticle (țiparul trăiește câteva zile în afară de apă), apoi se jucau cu ei, imuni față de veninul acelor „șerpi”...

Astfel țiparul când e anghilă, când e șarpe; pe când el de fapt ține de neamul... *crapilor*. De ce? O poate spune numai un specialist ichtiolog, și nu un biet subț-amator, cum este *Nemo*.

* * *

Nemo, prin precizarea de mai sus, ne arată, amabil dar hotărât și indiscutabil, că modestul nostru Țipar nu e renumita Anguilă din Apus, cea care, prin foarte minunata ei viață, a inspirat atât literați, cât și învățați, în numeroase scrieri. Și cu acest prilej, îmi revin în minte două însemnări ale lui Jean Rostand, în *Pensées d'un biologiste*: „Avant de rêver, il faut savoir” și „Il n'est pas bon que l'écrivain joue au savoir, ni au savant d'écrire”. În adevăr, nu-i interzis...

Așa dar, știe-se, cum arată *Nemo*, că Țiparul nu-i Anguilă.

Să-mi fie însă îngăduit să amintesc că se mai află la noi încă un Țipar, care... de data aceasta... nu-i Țipar.

Eram, deunăzi, la păstrăvit, lângă un râu minunat — și un tovarăș aruncase în apă măruntaele unor păstrăvi zdraveni. S'au adunat curând la acele măruntae mulțime de vietăți cu trup măsliniu și alungit de șarpe. — „Țiparii”, a talmăcit paznicul. Și atunci, pe când paznicul scotea rând pe rând peste 25 de țipari, agățați solid de pradă, un alt tovarăș ne-a povestit frumos cum acești „țipari” ajung până în insulele de vis ale Bermudelor...

Dar vai!... și de data aceasta, „avant de rêver, il faut savoir”...

S'a lămurit destul în cele scrise de *Nemo* ce și cine e Anguila și ce și cine e Țiparul (*Cobitis fossilis*). Amândoi, categoric, sunt pești. Cestalt Țipar însă — cu neamurile lui — e pește numai cu mare bună voință. Au fost trecuți într-o clasă aparte — Ordinul *Cyclostomi* — căci, după cum se exprimă Huxley și J. Müller, diferența dintre Pești și Cyclostomi e mai mare decât cea dintre Pești și Mamifere. N'au aripioare laterale, n'au maxilare, n'au oase, etc.

Cine vrea să afle multe și interesante amănunte despre Cicari (cărora li se spune, în adevăr, și Țipari) să recitească studiul d-lui P. Chappuis în „Carpații” No. 3/1940, un studiu nu numai lămuritor, dar care aduce și o contribuțiune nouă la cunoașterea acestor vietăți.

Reamintesc câteva noțiuni despre cicari.

În apele europene sunt 4 specii de Cicari: 1. Cicarul de mare (*Petromyzon marinus*), 2. Cicarul de râu (*Lamperta fluviatilis*), 3. Cicarul de pârâu (*Lam-*

*) Înainte de a visa, trebuie să știi. — Nu-i bine ca scriitorul să se joace de-a savantul nici savantul de-a scriitorul; dar nu-i interzis scriitorului să știe, nici savantului să scrie.

perta planeri) și 4. Cicarul nostru băstinaș din apele de păstrăvi, *Eudontomyzon danfordi*.

Spre deosebire de ceilalți pești din apele noastre, care, ca peștișori tineri, au o înfățișare și duc un trai asemănător cu al adulților, la cicari se deosebește o stare larvară și o stare adultă — adică, cam cum ar fi la unele insecte (vierme sau omidă — apoi gândac ori fluture). Multă vreme chiar pui de cicari, în stare larvară au fost luați drept vietăți deosebite, sub numele de *Ammocoetes branchialis*, atât sunt de diferențiate cele două forme de viață. Acești pui de cicari trăesc înfundați în nisip sau noroiu, sunt orbi, n'au încă caracteristica gură rotundă a adulților și hrănirea lor se face numai prin curentul respirației, asimilând din apă orice materie comestibilă ce le poate trece prin corp, odată cu respirația.

Ajunși la starea adultă trebuie să deosebim — după specii — două feluri de comportare. Unele specii n'au — ca și grațioasele efemere — decât o scurtă viață, consacrată reproducției, adulții nefiind capabili să se nutrească: gura n'are decât puțini dinți tociți, vesica biliară este rezorbită, iar intestinul e redus la un firicel subțire, comprimat între glandele sexuale, extrem de dezvoltate. Acești cicari nu se mai pot nutri, pășesc îndată la depunerea ouălor și puțin după aceea mor. Ca și la unele insecte, viața lor cea mai lungă a fost o stare larvară. Odată adulți, procrează, și mor curând.

La alte specii însă — printre care și Cicarul nostru băstinaș din apele de păstrăvi — după starea larvară se constată și o intensă perioadă de viață răpitoare. Ba chiar, cicarul e un feros și lacom răpitor. Cu gura lui rotundă, ca o ventuză, înarmată cu dinți numeroși, se lipește de pradă — vie sau moartă —

și greu se mai desface. Atacă peștii mai ales spre grumaz; roade și ajunge până la pântec, intră la măruntae — le consumă. Victima e mâncată de vie. Dar tot atât de hulpav se dă și la măruntae aruncate în apă. Și e cu totul remarcabil simțul — mirosului? gustului? — la acest animal. În câteva minute după ce ai aruncat prada în apă, cicarii s'au și ivit. Victima lui cea mai obișnuită e babetele (zglăvoaca), dar nici pești nobili, păstrăvi, lipani, nu scapă de acest răpitor. În terenul regal Lăpușna, înainte de 1940, se plăteau premii pentru cicarii distruși. Dar și babetele — victima obișnuită a cicarului — e un mare dușman al păstrăvului (icre, pueți). Ca pentru orice animal, așa dar, nici cicarul nu poate fi socotit numai stricator.

Pentru că în discuția Țipar-Anguilă intervine și chestiunea migrațiunii în mare, să reamintesc și că dintre speciile de Cicari europeni sunt unele la care se observă o fază de migrare. Și anume: *Cicarus de mare*, adult, trăește în mare, iar larvele se găsesc în râuri, unde sue și adulții la depunerea ouălor. Cicarul de râu, ca larvă, trăește în apă dulce, coboară ca adult răpitor la mare și urcă din nou în râuri, ca să-și depună ouăle. Cicarul de pârâu trăește numai în apă dulce. Infine, Cicarul nostru băstinaș din apele de păstrăvi trăește numai în ape dulci — și oxigenate — din spre munte.

În rezumat: acest Țipar (Cicar) n'are nici o legătură cu Țiparul (*Cobitis fossilis*) și cu atât mai puțin, nici în clin, nici în mănecă cu Anguilă. Așa dar, nici vorbă să pornească cumva în călătorie de nuntă spre insulele Bermude, unde-l trimitea visarea tovarășului meu de pe malul apei. E numai oeeace voiam să stabilesc.

Căci, „avant de rêver, il faut savoir“.

PORTRETE CANINE

de: MIHAI MOȘANDREI

„Rubina“.

De felul cum știe să și-l aleagă, să-l crească și să-l dreseze, pe scumpul său câne, depinde și rezultatul vânătărei.

La început, ambiția stăpânului, e să-l facă cât mai voinic, cât mai bine crescut, cât mai meșter în arta descoperirii vânatului.

Fiindcă vă asigur, nu e prea ușor când rătăcești prin vreo pădure, să dai peste iepurele pitulat în vreun hat de drum, sau de sitarul ce așteaptă să calci pe el, înșurubat în vreo buză de pământ surpat.

Lăsat în voia inimii, de fapt cânele nu pricepe decât gluma, răsfățul și jocul, ca și un copil.

Iată-l în curtea familiară. Din când în când te privește cu coada ochiului, te latră prietenește, apoi te atinge cu laba, invitându-te probabil la vreo partidă de fugă. Să rădă de tine, știind că fuge de zece ori mai iute, ia în gură vreo creangă uscată, cârpă, sau șoson vechiu, ciulește ștregărește urechea, și începe jur împrejur să-ți dea târcoale din ce în ce mai strânse, ispitindu-te să-l prinzi.

Cânele e tânăr, jucăuș, și te consideră camarad de cușcă. Instinctele lui vitale, cu cât e mai sănătos, cu atât irump mai puternic.

Puii mărunți de orătării, îi trezesc și atâtă instinctele, alarmându-i mai înainte atenția.

Vrea mirosându-i mai îndeaproape, să le stabi-

lească prin marea lui memorie olfactivă, probabil identitatea. Ei se sperie, goana începe și de aci până la dușmănie, nu mai e decât un pas.

În casă, îl ademenește mai ales bucătăria și cămăruța cu bunătați. Repede cu labele pe masă înșfăcă bucată de unt, sau pastrama de miel. Ca și pentru om, e mai greu primul pas, pe urmă face loc năravul.

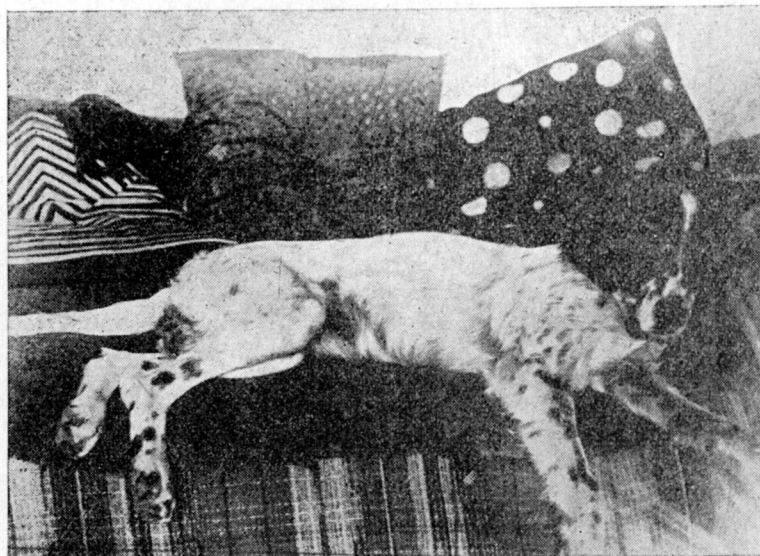
Bătut devine șmecher. În fața unei mese după cari aburi calzi se ridică de grăsimi sau ciorbă, privește mai întâiu în jur, apoi cu o delicatețe mărită, se servește singur și conios, trăgând spre cușca lui, bunătața dacă poate fi luată, și numai foarte rareori consumând-o pe loc.

Îl fluieri, fuge. Te îndreapți spre el, ia distanță. Conștient că la o cursă de viteză te va lăsa cu mult în urmă.

Într-o cameră de dormit, fără ca cineva să-i fi arătat măcar odată, știe să prețuiască moliciunea patului, preșului îngust, de sub el.

Acesta e cânele deștept și liber, incredințat instinctelor lui primare de conservare. Om, s'ar zice că-i liosește cei șapte ani de acasă. Câne, că n'ar fi dresat!

Dar toată această nesupunere, întocmai ca și la om, nu poate fi dovada decât a personalității lui; varietatea ghidușilor, proba unui rafinament sufletec, cât și a marelui său atașament, ce deosebește

așa de mult pe câne, de alte animale domestice.

La picioarele mele, ca un pluș mătășos de Ispanhan, stă lungită settera mea: „Rubina”, împletită în fire lungi de argint, pe care cresc neregulat împrăștiate, panseluțe ruginii.

Nu știu bine dacă doarme sau dacă se prefacă că doarme, dar tot ce pot rareori percepe, sunt câteva oftături lungi și triste.

Copiii au poreclit-o astfel, din cauza a două puncte roșii ca rubinul ascunse în sprâncene, și pe care le joacă după cum e dispusă, asemenea unor antene de gândac.

Neamul ei e foarte mare și vechiu de secole, trăit și antrenat în sportiva Insulă, cu ceruri plumburii și joase, dar și cu legiuni de „grause”, potârnică și fasani.

În ierburile aspre și pustii, cu ceturi și stânci la margini de mări, unde vântul suflă mereu, străbunii ei au trebuit să lupte din greu, cu cele mai aspre înțepări.

Pe maică-sa am scos-o din carlinga unui avion, ce venea de pe acele misterioase tărâmurii, și la primire nu era mai mare decât un iepure de casă.

Cum i-am scos șipicile din strâmta colivie, a și început să-și bată coada de borangic, lingându-mă prietenoasă pe mâni, ca și cum m'ar fi cunoscut de totdeauna.

Mama ei, a fost o cățea ne mai dovedită, nu atât poate pentru marea ei frumusețe, era mai mult atletică decât frumoasă, cât pentru neîntrecuta ei repeziciune cu care alerga.

Găsea vânatul cu o precizie ce uimise pe toți tovarășii țintasi.

Am vândut-o totuși, încă tânără, de teamă să n'o văd îmbătrânind. Pentru cei ce s'au îndrăgostit de câini de vânat, e o durere mare, ultimii ani de viață ai acestor scumpei prieteni.

Născută tot dintr'un tată insular, *Rubina* ce doarme acum liniștită la picioarele mele, e buna ei fică, moștenindu-i întru totul calitățile și fizice și morale.

Înfățișarea și sufletul trecând parcă dela una la alta, ca vinul dintr'un pahar mai vechiu, în altul mai nou.

Firea ei deschisă și prietenoasă, avea bucurii mari, ce și le exprima cu lătrături distanțate și lim-

pezi, în plină față, ridicată pe labele din spate de teamă să nu murdărească haina.

De o fire foarte simțitoare, are totdeauna o senzație neplăcută când urcă o scară prea înaltă deasupra unui gol, când trece un pod sau din gară pornește trenul ce-o duce, cu sguduituri de macaz la osii.

O blană de iepure sau o aripă de sitar trecută pe la nas, îi transmite parcă în mod electric, un tremur nervos, dela vârful nasului, până la extremitatea cozii.

Ciudatele și invizibilele particule de miros, au pentru întreaga ei ființă, o atracție magnetică.

Mișcă automat capul dela dreapta spre stânga, după cum mișcă mănunchiul de pene, dela dreapta la stânga, și așa făcea de când era mică, fără ca vreodată să fi văzut vreun sitar zburând, sau iepure săltând de pe strat.

Dacă îi ascund blana urechiatului sau pana de sitar, mi se ridică cu picioarele în piept, mă latră puternic, și într'un anumit mod, parcă rugându-mă să-i arăt jucăria.

Zilele lungi de iarnă sau vară, și le petrece lungită pe nisip sau pe banca de lemn a închisorii ei, într'o toropeală de vis treaz, din care nu iese decât la anume ore ale dimineții sau asfințitului, când alături de alți câini, sau proprii ei pui sare, aleargă, se mușcă cu politeță, ascunzând câte un os, sau pândind la vreun colț, lupește. Singura variație: orele meselor cu aburii calzi de ciorbă, pe care îi simte, chiar dacă bucătăria iarna e complet închisă, cu geamuri și uși.

Atunci începe să schiaune bucuroasă și într'un chip cu totul deosebit decât când prin fața grătilor curții, trece un câne sau pisică.

Dar veselile cele mai mari, le încearcă cu siguranță toamna, odată cu anotimpul vânătoarei care începe.

În această vreme, de câte ori mă apropii de ea, prima grije e să-mi miroase cu multă atenție încălțăminte, pantalonul, fiindcă formele îi vorbesc mult mai puțin sufletului ei câinesc.

Mirosul tare de grăsimea cauciucată, de care mă servesc pentru unsul bocancilor sau jambierii, naște imediat în creierii ei, ideea plecării. Atunci un vârtej sufletesc crește, ce repede e trimis tuturor mușchilor, ce se destind ca o singură coardă, în fuga ei de nebunești rotocoale.

Apoi latră voios, latră prelung, frecându-și spinarea de genunchii mei asemenea unui motan, agitând coada fără stăpânire, cu tot trupul.

Când peste capul ei frumos, cizelat și prelung, ca un mâner de fildeș, luminat de doi ochi de chilimbar aprins, îi alunec inelul zgârzii, frenezia izbucnește din nou, făcând-o să facă salturi verticale, încercând să-mi lingă fața.

Apoi, ca o flacăra strălucitoare, sare peste cutii, peste bolovani, peste găteje și vrejuri, peste orice obstacol care i-ar curma drumul.

Dealungul străzii singuratece, alunecă mlădioasă și tăcută, părând în moliciunea ei, un șal alb de mătase.

Era ziua îndelung așteptată.

Sufletul ei animal, poate uneori atât de puțin diferit de al nostru, vede, și, crescând miriștele de

aur, simte îmbătând-o mireasma trifoaielor cosite, vede strălucind lumina lacurilor albastre.

Nervii ei iuți, de pur-sânge, asemenea unor coarde extrem de fine, se contractă și se destind, dând goanei ceva dintr'un sbor de rândunică, neasemuit de frumos!

Un fluierat sacadat, mi-o aduce totuș moale, la picioarele mele.

Printre dinții ivorii, limba trandafirie tremură agitată într-o parte, iar ochii ei se iluminează de o inteligență mai mare, de o prietenie mai caldă, părând că-mi spune: nu-ți fie frică că te părăsesc, a fost numai o încercare, să văd cum vor funcționa pentru marea zi motorul meu viu, oasele ruginite.

A trebuit ca generații de crescători englezi, an de an, să picure răbdarea lor neîntrecută, darul lor neasemuit de observație, patima lor fără pereche de admirabili vânători cu cânele de aret, pentru ca azi să reușească să scoată în galantarul sportiv, această nobilă varietate de prepelicară, cunoscută de vânători sub numele de *setter Laverack*, după vechiul ei creator.

Și totuși această cățea mai nepotolită decât o apă vijelioasă de munte, încrucișând miriștea asemenea unei cascade luminoase, când cea mai ușoară adiere, i-a adus în nări mirosul cald al prepeliței tupilate, deodată, parcă trăznită, ia mersul catifelat al unei pisici, ce a zărit șoarecul.

Atențiune! pasărea e foarte aproape de botul ei. Iat-o cum se târăște, stăpânindu-și răsuflarea ce-o înăbușe, cu urechile ciulite, cu coada desfășurată în toată lungimea ei, ca un steag alb, cu ochii aprinși de râs, cu nările dilatate, sorbind ca pe un elixir întăritor, mirosul prepeliței, ce moțâie în pulberea miriștei. Și se apropie așa tupilată, pe furiș, până când deodată, pare înlemnită, dându-și seama printr'un ciudat instinct, de limita până la care o rabdă vânatul, în felina ei apropiere.

Alte ori fără aceste apropieri, rămâne nemișcată în bătaia vântului, ca o bucată albă de marmoră de Paros, hipnotizând pasărea, sau mai degrabă ea părând hipnotizată.

Și așa cuminte, dar tremurând ca o frunză, mă așteaptă până ce-i trec înaintea botului, cu arma gata de tras, bătând cu bocancul praful miriștei: odată, de două ori, până ce pitpalacul ia sborul razant, către porumbiștea uscată din față.

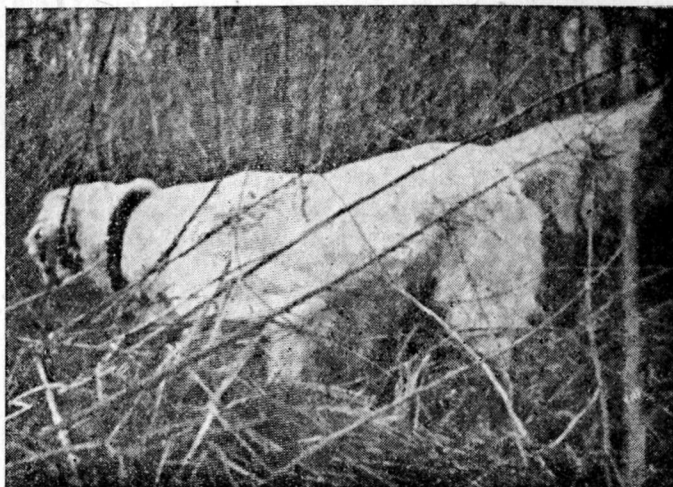
Alteori Rubina, din galopul cel mai destins, se prăbușește ca impușcată la pământ, până ce ierburile o acopăr.

O clipă, apoi cu mare băgare de seamă își ridică capul, în direcția periculoasă, ce putea deranja aripa, înaintea sosirei mele.

Auzindu-mi tășitura pasului obosit, dealungul pășului, întoarce ușor capul, privindu-mă șmecherește cu coada ochiului, și având aerul că-mi spune: nu mai fă niciun pas, că... sare! Am simțit-o, din cauza oboselii, puțin prea târziu...

Pentru sitari și iepuri, vânatuși ce nu rabdă să-i calce pe coadă, deșteptăciunea ei omenească aș putea spune, când e vorba de prins sălbătăciuni, a născocit o tactică nouă.

Oricâteori descopere pe acești șmecheri mari, în raza ei de acțiune, descrie un larg semicerc, prinzându-i între mine și ea, mai întotdeauna, și aceasta

fără ca eu s'o fi dresat vreodată să lucreze în acest fel.

Un singur lucru în mintea ei de câine, cred că nu s'a lămurit prea bine. E clipa căderii vânatului. Atunci se repede, îl ia în gură, dar șovăie să mi-l aducă, cu toate fluierile și insistența mea prietenească.

Am făcut numai o singură dată greșala, fiindcă mi-a stălcit o prepeliță dezaripată, să-i trag pe spinare câteva curele zdrene. Cu siguranță că nu le-a priceput înțelesul, dar clipa cu pricina n'o mai poate uita. Când pică vânatul are o teamă, șovăie.

Știu, e vina mea, a fost rău corijată!

*

Nu sunt prea multe săptămâni, de când Rubina mi-a făcut cinci pui dolofani și pătați, ce la pieptul ei lătos se svârcolesc vâscoși, asemenea unor moluște înformate. Toată familia zace dasupra unui maldăr de fân proaspăt, în odăița cu ziduri albe, de curând văruițe.

Vigoarea ei fizică, așa de mare altădată, era acum complet pierdută, de parcă se scursese printr'un robinet nevăzut.

Trupul îi tremura dureros, iar în lungul ochilor ei frumoși ce se deschideau cu greutate, luceau două flăcări verzui-metalice, trădând o mare febră. Nasul îi era uscat, iar urechile ei de mătase, ardeau.

Totuși, la cel mai mic scârțâit al ușei, ochii i se deschideau speriați, fixându-se neprietenos pe nechematul vizitator. Dacă eu eram cel ce-o tulburase, apleca din nou privirile spre pui, începând să-i lingă cu înverșunare, întorcându-i când pe o parte când pe cealaltă, tăindu-le buricile sau spălându-i de murdăriile inerente prunciei. Simțea parcă o bucurie să mi-i arate. Puii abia născuți, se târau până deasupra ugerului matern, și printr'un ciudat instinct tactil, găseau sfârcurile pline de lapte, peste care se aruncau asemenea unor omizi înfometate.

Cozile mărunte, țâșneau ca niște viermi în sus, iar labele roz frământau mamelele hrănitoare cu unghii ascuțite de pisoiu.

Mama tot mai sfârșită, își lăsa din nou capul obosit pe paie, se mișca arareori din loc, nutrindu-i cu propriul sânge. Vieți ce se infiripau, slăbind parcă tot mai mult altă viață; râuri ce nășteau, secând parcă încet, încet, alt lac.

Dacă mă aplecam să iau un cățeluș în mână, din somnul adânc, cu paie în păr, mama sărea drept în picioare, cu restul sugacilor de piept agățați, ca niște căpuși. Auzindu-i scâncind, se ținea pas cu pas, de mine, ori unde m'aș fi dus, cu ochii în ochii mei, căutând să-mi ghicească intențiile.

Dacă lăsam cățelul în iarbă, sau pe podele, și începea să geamă, cu delicatețea cu care ar fi luat în gură un ou să nu-l spargă, îl înșfăca în colții albi, ducându-l în culcușul de unde ceilalți frați gemeau supărați și orbi.

Strachina de mâncare trebuia dusă în odăiță, din care n'ar fi ieșit decât sfâșiată de foame. Intre ea și pui, se stabilise un fluid magnetic, care de altfel e comun canideilor.

Când serile de primăvară rece aduceau câte un val de frig, cu o dragoste nespusă, își acoperea puii cu gâtul ei negru și flocos de vulpe albastră. Alteori îi îngrămădea sub căldura coapselor ca într'un termostaț.

Și lucrurile s'au petrecut așa, până ce cățelușii au împlinit o lună. Ochii îi țineau de mult deschiși, sub perdeaua însă albastră a unei membrane ce se topea ca o ceață. Trupurile li se acoperise cu blăni moi de sobol. Mama schimba din loc și magnetul animal era în descreștere.

Ce puteam observa, era că unii căței creșteau mai iute, alții mai încet, după cum voinicia mușchilor îi ajuta mai mult sau mai puțin, să înlăture pe cei slabi dela supt.

Veni însă o zi, când dintr'un motiv necunoscut, din cuibul lor a început să pornească scâncete jalnice, ascuțite, ca și când ar fi fost fripți pe jăratec. Bieții cățeluși, asemenea unor viermi, se svârcoleau în prada unor crampe intestinale necunoscute, înlemnind apoi cu bale la gură, între viață și moarte. Cu toți medicii chemați în mare pripă, i-am pierdut pe toți, în răstimp de trei zile.

Bănuind răul de care erau cuprinși, mama fu și ea înghițită de o neliniște omenească. Văzând cum se chinuie și țipă, îi lungea cu înfrigurare, îndesându-i cu labele spre mamele. Observând însă că tot nu conținesc scâncetele, îi lua cu băgare de seamă în gură, mutându-i mereu, din loc, în loc.

Mai ciudat era că, nelămurindu-și durerea lor, ce stăruia mereu, printr'un instinct obscur, sau printr'o judecată rudimentară, începu să se trântescă peste ei, să-i îndese pe jumătate morți, spre zid, vrând parcă să-i înăbușe.

E greu de tradus ce încerca ea prin acest ciudat act? Să-i suprime, să le aducă mai multă căldură, să-i facă odată să tacă?

Am băgat de seamă însă că lucrul se întâmplă și printre orătănii, cu o găină bolnavă sau șchioapă, cu o curcă, sau oaie, când în apropiere de moarte se înghemuiesc prin colțuri, toate păsările și se reped spre cel beteag izbindu-l cu ciocurile în cap. Trebuie despărțite.

Sufletul animal, așa de greu de deslegat, are taine vechi și aspre.

Căteaua aceasta, așa de vioaie, care odată fiind la o vânătoare de sitar, și văzând pe un cățelandru, camarad de canisă, întepenit într'un gard, am găsit-o omenește, trăgând de zgardă cu toată puterea, căutând să-l scape din cleștele de stînginii, și lătrând alături de el, de ce acum se purta în acest fel?

De ce cu toată ura, căuta să înăbușe pe proprii ei copii?

Ziua și noaptea sufletul ei primar, păreau amestecate, încurcate în legi fixe și ancestrale, asupra cărora lunga domesticitate, nu lucrase în niciun fel.

Ceeace rămânea însă clar, pentru ochiul cel mai puțin deprins să observe, era marea neliniște de care era cuprinsă nenorocita cătea.

Neliniștea aceasta puternică, nu oare asemenea nouă, putea naște durerea psihică, de o esență atât de superioară, de un caracter atât de omenească?

În ochii ei alarmați, nu puteam surprinde decât enervare. Dar ochiul animal nu e construit să plângă, fiindcă prin deosebire de al nostru, el e altfel construit și animalele trăiesc încă în Paradis.

Durerea ce o surprindeam în ochii ei mai întunecați, nu era oare reflexia propriei mele simpatii?

Ceeace pot mărturisi, e că față de cățeii morți, nu rămânea indiferentă, decât după ce îi atîngea, mirosindu-i, apoi privindu-mă în ochi.

Uneori îi pipăia ca o pisică cu laba, împingându-i departe de ea, cu silă.

După ce toți cățeii până la ultimul au murit, timp de opt zile, văduva mamă, n'a reușit să-și găsească liniștea obișnuită.

Abia liberată dintre câinii ceilalți, dădea buzna în odaia unde născuse, răcâia puternic la ușe, asculta, până ce trebuia s'o las să pătrundă înăuntru.

Mirosea după aceea lung usile, paiele, și negăsindu-i pe nicăeri, începea să-i caute prin toate colțurile grădinii. Prin casă, unde pătrundea deseori, se comporta la fel.

Hrana n'a refuzat-o niciodată, și nici n'a urlat vreodată.

Întrebarea ce va rămânea negăsită poate, e dacă a încercat ea, cât de trecător, durerea sufletească, dacă a avut, cum eu unul bănuiesc, o clară intuiție a morții?

LA PÂNDĂ DE PORUMBEI...

de: DUMITRU V. APOSTOL

Citiseram în revistă recomandății referitoare la vânărea porumbeilor cu ajutorul unor porumbei-momeală și am căutat să le pun în practică. În consecință, mi-am procurat imediat seringă și preparatul recomandat și am procedat exact ca doamnele care, deși prepară „după carte”, fiind însă fără prea multă experiență în ale bucătăriei, le rămâne gușa dela pui nescoasă sau pipota necurățată, pentru motivul foarte puternic că în carte nu li se recomandă așa ceva.

Tot așa cred că mi s'a întâmplat și mie. E suficient să spun că după câteva zile dela injectarea unui porumbel împușcat, mi-a fost destul să-i ating trupul rece și cu un miros neplăcut, ca să renunț definitiv să-l mai întrebuițez ca momeală.

Am dat atunci și mi-am împăiat un alt porumbel, pe care l-am pus după împrejurări, în locuri de pândă, vizibil, pe câte o ramură uscată, pe miriște sau pe arături; rezultatele au fost satisfăcătoare.

Cu aceste ocazii am făcut interesante observațiuni.

În regiunea Brașovului, unde aceste sburătoare își fac cuiburi și se văd în număr mare din primăvară până toamna sunt pe câmp destule adăposturi — șuri — ce servesc în timpul muncilor, pentru oameni, animale și unelte. Pe acoperișurile acestora, mai ales în preajma luncii Bârsei sau Pănicerului, vin și se așază cu predilecție porumbeii, ca să-și facă în timpul zilei siesta, după ce și-au făcut provizia de pe câmp. De aceea, cel mai potrivit timp din zi, l-am găsit între orele 10 dimineața și 5 după amiază.

Îmi găsiseram o astfel de șură, bine izolată, în apropierea căreia mai era și o groapă cam de 2×3 metri, în care proprietarul își aducea gunoiul, îngreșămintea ogorului.

Porumbelul mi-l așezam pe marginea gropii, astfel că nu treceau decât câteva minute și imediat soseau mosafirii și se așezau în preajma lui sau pe acoperiș.

Am observat că toți acei cari se apropiiau *prea mult* de cel al meu, la 20—30 cm., sbureau imediat ca arși la tălpi, iar cei ce se opreau la proximitiv 1—1½ m., atâta îl suspectau, încât ceilalți cari se apropiiau după el, își schimbau brusc direcția încă din sbor și se așezau pe coperiș ca să observe și ei ce se netrece jos. Așa că a trebuit să-mi așez porumbelul în câte un loc mai retras.

După câteva „ședințe”, ca să am rezultat mai bun, cu avantaj la număr și economie la cartușe în același timp, am așezat de-a curmezișul groapei, cam la 50 cm. deasupra ei, sprijinită pe două crăcane, o prăjină de vre-o 5 metri lungime, așa încât, din punctul unde mă găseam instalat, perfect ascuns în șură, să o cuprind în întregime în raza focului armei.

Porumbelul meu pe marginea groapei, mai la o parte.

După puțin timp începeau să sosească oaspeții, și, de cele mai multe ori de astă dată, primii se așezau pe prăjină. Încă puțină răbdare și alții se „aliniau” lângă cei dintâi, așa că dintr'un singur foc culegeam câte 5 și 6 porumbei deodată.

Din primii căzuți, alegeam 2—3 cu penajul nerăvășit de alicie, și-i așezam la câte o crăpătură a surii, înăuntru la umbră, unde se simțea oarecare cu-

rent de aer, ca să întepenească mai repede în poziția pe care le-o dădeam. După maximum o jumătate de oră, puteam să-i așez în iarba cosită, așa că al meu devenea mai puțin suspect.

Câte odată, când veneam la șură ceva mai târziu, după amiază, îi găseam lenevind, sătui, pe câte un stâlp și prin iarba mărunță, în spatele șurei. Îmi așezam porumbelul în acea parte și așteptam, pentru că la groapă nu aveau totdeauna dispoziție să vină. Obişnuît acum să trag tot în grămadă, aici mă mulțumeam să culeg câte 2—3 dintr'un foc, bineînțeles, după așteptări mai lungi ca dincolo. De aceea, cei dintâi culeși erau imediați aranjați ca să-și ia locul lângă al meu.

În vara trecută, pe la jumătatea lui August, pe când aveam astfel porumbelul așezat la locul lui, mi s'a întâmplat să asist la câteva scene foarte hazlii. Venea câte un porumbel, și, cu temeneli adânci, umflându-se în pene, cu coada rotată și gângurind tot mai sentimental, începea să facă „curte” celui al meu. După un bun sfert de oră de osteneți zădărnice, pleca supărat și se așeza pe câte un stâlp din apropiere, unde, după un răstimp începea iar să-i cânte. Apoi venea fără nici o altă „argumentație”, trecea brusc la actul suprem, după care se retrăgea complet deziluzionat de răceala cu care era primit...

Aceasta dovedește că bărbătușul e cu totul neatenț în momentele lui erotice, pentru că, după cum am arătat, era doar același porumbel împăiat care fusese o adevărată sperietoare cu puțin timp mai înainte pentru cei ce-l priveau atent dela aceiași mică distanță.

Dealtfel, pe acel timp am și găsit ouă la parte din porumbitele împușcate.

Intr'una din după amiezi, după ce mi-am așezat momeala, așteptând să se adune mai mulți porumbei, am ațipit puțin pe scăunelul meu de vânătoare. Când deschid ochii și privesc prin crăpătura scândurilor, care îmi servea drept crenel, văd o pereche de aripi mari fâlfâind și înălțându-se. Am înțeles: era o pasăre răpitoare care mi-a luat porumbelul. Până am ieșit din șură, erau departe...

A trebuit să-mi împăiez altul.

Cu altă ocazie, fiind într'o livadă de pomi, în câmp, unde veneau obişnuît porumbei mari, gulerati, îmi așezasem porumbelul pe o ramură într'un pom uscat, iar eu mă găseam sub altul cu coroana îmbrăcată, după ce-i făcusem deasupra capului un mic frunzar ca să nu fiu observat din sbor. După un timp vine un porumbel, rotește frumos în viraj (moment foarte plăcut pentru vânător) și vrea să se așeze; a urmat împușcătura și cade ca un bolovan. O clipă mai târziu, aud o vâjăitură în aer și văd cum se repede ca un bolid, o răpitoare aripată, care se oprește înfipt la un pas lângă porumbelul căzut. Pentru această îndrăzneală și la un atât de scurt interval de timp dela bubuitura armei, am sancționat-o pe loc. Era un exemplar foarte frumos.

Copilul meu, Bebe, care asistase la această scenă din loja-i instalată într'un păr stufos, cu pere bune în preajmă-i, și care promite foarte multă pasiune de vânător (își are doar și el arsenalul lui: praștie, pistol de lemn cu elastic și abea așteaptă să-i procur

o armă „macar cu aer comprimat”), — la curent de pe acum cu o sumedenie de reguli și restricții vânătorești și pescărești, mare amator de porumbei — că doar el mă scotea aproape zilnic la această vânătoare —, cerându-mi să-i spun anume specia acestei răpitoare, m'a obligat astfel să-mi consult colecția revistei și să conchid că „probabil a fost porumbar”... De atunci, îmi cere mereu să intervin „la revistă” să

publice o planșă cu diferite răpitoare cu pene, care — argumentează el — „va servi și altor vânători ca tine”...

La pânda de porumbei cu momeală, într'adevăr, vânătorul poate avea diversiuni plăcute și — ca să adaog — adesea ocazii să tragă și în răpitoarele aripate.

DIN LITERATURA STRĂINĂ

CHERRY KEARTON: LEUL*)

Sed în vârful unei movițe, în inima Africii Centrale.

Colo jos, vre-o treizeci de kilometri, șesul începe să se înalțe încet, și privirea e oprită la orizont de un lanț de munți, dintre care — tocmai în fața mea — se ridică deasupra tuturor piscurilor, un vulcan stins de mult. O priveliște măreață. Aș fi în stare să stau aici ceasuri întregi, încântându-mă de acest peisaj. Dar se înbulzesc alte și mai însemnate lucruri.

În apropierea mea, întinsul șesului se ridică în o altă moviță, înaltă ca de cincisprezece metri, acoperită cu iarba de treizeci de centimetri, și în vârful căreia crește un salcâm singuratec. Pe petecul de loc dintre aici și acolo — o depărtare de vre-o sută cincizeci de metri — pasc vre-o două-treisute de animale pașnice: zebre, antilope, gazele.

Rupând iarba, păstrează neîncetat o oarecare distanță între ele. Colo la stânga, stă deoparte o zebra singuratică, iar spre dreapta la o distanță potrivită o antilopă-vacă. O priveliște, foarte bine cunoscută Africanului: o turmă de animale la pășune, dintre care două stau străji, ca să dea alarma, când s'ar apropia vre-o primejdie.

Privind fără mare atențiune, nici nu ai putea descoperi vre-o urmă de pericol. Peisajul pare să fie un minunat model pentru o pictură academică. Totuși cele două animale sunt de veghe, la locul lor. Cu atențiune încordată privesc înzistent spre movița de dincolo, unde ele, evident, bănuiesc un dușman. Cu ajutorul binoculului meu pot și eu descoperi acum o mișcare acolo, și îmi dau seama, că animalele de străjă deja, știu că sub salcâmul care încununează movița, stă tupilat în iarba un leu.

Turmele au încredere în străjile lor. Poate știu și ele, că marele dușman e în apropiere și le pândeste, și totuși pasc înaintea liniștite, până ce ajung la o depărtare de abea șaptezeci metri dela delușor. Acum începe să se miște și leul. Să târește pe burtă, asemenea unei mâțe. În aceeași clipă cele două sentinele fac o săritură bruscă și la acest semn de alarmă întregă turma o ia la goană.

Dar se pare că nu le convine să se despartă de pășunea grasă pe care au găsit-o aici. Gonesc o minută sau două, — apoi deodată se opresc, se întorc pe loc, și revin încet, păscând liniștit, spre movița cu leul. Sentinele își reiau locul, ca să țină ager în ochi movița și leul.

Deoarece e ziua mare, și iarba pe șes nu e atât de înaltă ca ceea care crește pe moviță, șansele de pradă ale leului sunt foarte mici. Se poate, că uneori reușește, totuși nicidecum nu am văzut, ca ziua să vâneze cu succes vre-un leu. Bănuiesc că și leul cunoaște că nu poate să reușească și mă îndoiesc, că el vânează la lumina zilei întradevăr serios, chiar dacă ar fi rămas fără rezultat și vânătoreala lui de noapte, — lucru care se întâmplă uneori, mai ales în anotimpul ploios, când rămâne bucuros în locuri mai scutite. Ziua nu e vremea obișnuită pentru ospețele lui, și de aceea, cred, că dacă vânează câteodată pe zi, o face mai mult din pasiune, decât din dor de a ucide. În fața unei întregi turme, ispita e prea mare, nu se poate stăpâni să nu încerce o apropiere. Măta se joacă bucuros!

Dupăce am observat un timp oarecare turma și leul, incalec și călăresc mai departe, voind să văd leul mai din apropiere. Acesta a dispărut, însă. Pe întindere de peste un kilometru iarba jur-împrejur nu e nici de trei-

zeci de centimetri, și totuși i-a fost cu puțință, ca la apropierea mea să plece și să se facă nevăzut, fără să fi observat eu ceva.

Te miri de felul, cum un animal atât de mare poate să se tupilească așa de lipit de pământ și să se apropie sau să plece prin iarba mică, fără a fi văzut.

Odată s'au ascuns trei lei, într'un fel de tunel, care a fost săpat de apele de ploaie. Două camarazi și eu am ținut în ochi, atenți, locul acela, ca să observăm lei, când vor pleca de acolo. A trecut un ceas, fără ca noi să fi observat ceva. În sfârșit ne-am hotărât să vedem ce s'a întâmplat. Am început să ne apropiem spre gura din jos a tunelului, ca să constatăm, că lei nu mai erau acolo. Părea de necrezut, — și totuși era adevărat: cei trei lei au părăsit tunelul și subț scutul ierbii de abea o jumătate de metru, s'au strecurat în o vâlcică, au urcat apoi un deal, l'au trecut și au dispărut dincolo. Și în vremea aceasta întregă valea se întindea liberă și deschisă în fața ochilor noștri.

Cu altă ocaziune, mă găseam singur, numai cu un însoțitor negru, într'o regiune similară. Teren, care se ridica în valuri ușoare, fără să fie însă ceva, ce ar fi înțepedecat vederea, în afară de iarba de o schioapă. Tocmai ocoleam una din acele mici ridicături de pământ, când boy-ul deodată mă prinde de braț, și arătând cu degetul întins strigă: „Simba!” (Leul!).

Nu erau mai departe de două sute de pași cele cinci animale uriașe, care se pare, că erau ocupate să se ospăteze din un cadavru al unui animal atât de mic, încât cu greu putea să ajungă pe cap de leu mai mult decât o îmbucătură bună.

Era o ocazie, de care nu adeseori ți se dă în viață. De aceea am trimis de grabă pe boy la tabăra noastră apropiată, ca să cheme pe camarazii mei și să-mi aducă aparatul de fotografiat. Ce fotografii splendide voi scoate eu de aici!

Aveam tot motivul să dau deosebită atențiune tocmai acestor lei. În aceeași dimineață, din întâmplare, am dat peste un craniu de om, care deși era carnea roasă de pe el, era evident că provenea dela un negru. Două lucruri erau sigure: omul a fost omorât în decursul ultimei douăsprezece ore, — și că a fost omorât de lei.

Dacă era în apropierea aceasta un „mâncător de oameni”, mi se părea mai mult decât probabil, că el aparținea familiei, pe care o aveam în fața mea. Tocmai de aceea am voit să vină și camarazii mei; deoarece când e vorba de lei (asemenea, oricând te găsește în o situație primejdioasă) tot mai bine e să ai lângă tine camarazi....

Abea mai târziu mi-am dat seama, că în realitate am făcut un lucru prea riscant, rămânând singur acolo, să aștept prietenii și aparatul. Nu am putut să mă despart însă, fiind cuprins de de data aceasta de pasiunea, de a observa lei în deplina lor libertate. De altfel speram, că cei cinci lei vor fi cu mult mai adânciți în mâncarea lor, decât să-mi dea și mie atențiune. Deci ar fi o minunată ocaziune, să fac netulburată observarea mea.

Mi-a fost dat însă să mă înșel, și încă temeinic! Pe semne ospățul era pe sfârșite, sau doar gazela mică nu era în măsură să încâtușeze toată atențiunea unui leu. La toată întâmplarea — mult înainte de a fi putut aștepta să sosească din bivacuul nostru camarazii mei —, o leoai-că uriașă începu deodată să caște, să-și lingă buzele și să privească împrejur. Iată!, m'a descoperit. Se ridică, înaintea câțiva pași, se oprește și mă privește cu atențiune. Între timp s'au ridicat și ceilalți patru și vin în urma leoaiței.

*) Capitol din volumul: „In the land of the lion”, din seria de cărți scrise de unul din marii explorari ai faunei africane.

Adeseori se spune, că leul, după ce a mâncat, e atât de leneș și de somnoros, încât te-ai putea apropia de el la câțiva pași, fără de nici un pericol. Poate să fie adevărat, — însă nu pentru toate cazurile. De sigur, nu se potrivea acest „adevăr” pentru leoaica aceasta. E cu puțință ca porțiunea ei de gazelă să fi fost într-adevăr foarte modestă. Dar se poate, că eu aveam ceva, particular, ce i-a atras asupra mea interesul deosebit. Și iar se poate, — și aceasta mi se pare mai verosimil —, aveam în fața mea „mâncătorul de oameni”, ale cărui urme îngrozitoare le găsisem dimineată.

Un lucru era sigur: Leoaica aceasta avea intențiuni serioase, și nici prin minte nu-i trecea, să mă lase să merg cu pace în drumul meu. Trebuia să se întâmple ceva; și imediat. Să mă întorc și să fug?*) Ar fi gonit după mine. Nu aveam nici o șansă de scăpare. M'am hotărât să îngreuez tactica leului cu siretenia omului și în felul acesta să încerc a pune între mine și leoaică o distanță cât se poate de mare. Dacă leiul pot să se facă nevăzuți în iarbă, de ce nu mi-ar reuși și mie lucrul acesta?

M'am trântit la pământ, lat, și am rămas nemișcat o minută, cu pulsul bătând ca ciocanul. Apoi cu mare băgare de seamă mi-am ridicat capul, ca să văd cât de mult se va fi apropiat între timp leoaica. Fără îndoială manevra mea o cam încurcat-o. Statea tot în locul de mai înainte, și privea spre cei patru tovarăși ai ei, ca și când i-ar fi întrebat, ce a putut să se aleagă din mine. În clipa aceea am sărit în picioare. Felul cum am apărut deodată, ca un drac din cutie, a surprins-o atât de mult, încât a rămas încremenită cu ochii la mine.

Dar nu pentru multă vreme. Ce ființă curioasă e aceea, care s'a înălțat din iarbă. apoi a dispărut, apoi iar s'a înălțat! Presupun, că i-a fost biciuită la extrem curiozitatea, fiindcă a pornit iar spre mine, de data aceasta cu mai multă hotărâre.

Și de nou am dispărut, și am început să mă trag înapoi, prin iarbă, cât se poate de repede, cu grija cea mai mare să nu fiu zărit.

Chestiunea era hotărât excitantă. Prin aparițiile și disparițiile mele, am ajuns să încerc și să opresc leoaica pentru un moment, dar nu am ajuns să mă îndepărtez de ea. Nu puteam să mă retrag decât acoperit. În curând am constatat, că fiara înainta mai repede, decât mă puteam eu retrage. Nici nu aveam mare șansă, să mă pot feri neobservat în dreapta sau în stânga, ca să ies din linia înaintării ei. Nu. jocul acesta nu mai putea să dureze mult. Mai curând sau mai târziu leoaica (fără a mai vorbi de suita ei de patru lei!) trebuia să mă ajungă, dacă nu voi avea norocul să sosească încă la timp camarazii mei.

Își poate oricine imagina ușurarea mea (fiindcă în urma urmei ori cât de mare iubitor de animale ești, nu ești dispus să le servești ca hrană), când spionând încă-odată cu băgare de seamă pe deasupra spicilor de iarbă, nu am mai găsit pe nici unul dintre cei cinci dușmani ai mei. Însă înainte cu o minută, ne mai despărteau doar o sută de metri. Acum a dispărut fără urmă întreaga societate. Inima mi-a saltat de bucurie. Apoi am fost cuprins iarăși de îndoială. Fiindcă eu nu vedeam nici un leu, nu însemna, că nici nu erau lei acolo. Se putea, ca să se fi lăsat și ei la pământ, și să mă urmărească acoperiți de iarbă. Iarba putea să-i ascundă bine din fața ochilor mei; ei puteau să fi ajuns atât de aproape de mine încât să sară în orice clipă asupra mea. De grabă m'am tupilat de nou, și am început să fug în mâini și în picioare, cât am putut de repede, fără să mai țin mare seamă să nu fiu văzut.

Deodată aud glasuri din altă direcție. Plin de bucurie îmi ridic iarăși capul. Da! colo spre stânga veneau — camarazii mei!

Acum, că mi-au sosit întăririle, am mers cu toții spre locul unde am văzut pentru ultima dată lei. Nici o urmă de ei! Când au văzut apropiindu-se oamenii, de sigur că s'au oprit, s'au tupilat în iarbă, și vor fi rămas ascunși undeva lăsându-ne să trecem la o distanță de câteva sute de metri. I-am mai căutat un timp, fără rezultat, am ajuns într-un defileu, i-am urcat peretele din

față și ajunși în vârf am mai cercetat întinderea stepei prin care am trecut. Iată-i! Toți cinci se îndepărtau încet, a lene. Zebre și Kudu săreau speriate din fața lor, ca să le facă drum.

Această întâmplare arată îndestulător, că leul e un fârtat cu toane. În nici o situație nu poți să prevezi, ce are să facă. Nu are o normă de care se ține. Niciodată nu poți să știi, dacă te poți sau nu apropia de el fără de grije. Oare se va mulțumi să te privească dedeaparte, liniștit, doar cu neîncredere, însă fără gânduri rele? Se va apropia, ca să te examineze mai de aproape? Sau va porni îndată să te atace? Nici nu poți deosebi un „mâncător de oameni” de un „nemâncător de oameni”, decât atunci, când te-a doborât la pământ și se găsește deasupra ta cu gura căscată. De asemenea nu poți fi încredințat, că unui leu, care nu a gustat niciodată carne de om, nu-i vine deodată pofta să înscrie și această mâncare în lista lui de bucate.

Atitudinea unui leu flămând e cu totul diferită de cea a unui cu burta plină, după cum se comportă o leoaică cu pui, și altfel una fără de pui. Cât de puțin poți să știi dacă un leu e sătul sau flămând, tot atât de puțin poți să știi, că o leoaică are pui cu ea, sau nu; de cele mai multe ori, puii sunt lăsați undeva în apropiere, în iarbă sau tufișul care îi face să nu fie văzuți.

Un prieten al meu s'a apropiat la cincizeci de pași de o leoaică, ce stătea singură lângă o tufărie mică. Prietenul meu era stăpân să înfrunte un singur leu, nu însă o întreagă familie de lei, — și a cercetat cu deamănuntul împrejurimile, ca să vadă, dacă leoaica este într-adevăr singură. În sfârșit a ajuns la convingerea, că aceasta e cazul — și s'a înșelat. Fiindcă deodată au apărut din tufărie, și au intrat în iarbă înaltă, doi pui, — apoi a ieșit și un leu bătrân.

În fiecare regiune altele sunt năravurile leilor. Merg mai departe și afirm, că nici animalele din aceiași regiune și nici chiar cele care vânează împreună, nu se vor comporta pe o formă, în fața unui om. Fiindcă între lei găsim mai multe individualități, decât între ori care albe animale. Sunt lei blânzi și răi, fricoși și temerari. Leul e impulsiv, și nimenea nu poate să ghicească dinainte, că impulsul spre ce acțiune are să-l poarnească.

Sunt multe animale, despre care putem spune, că în anumite împrejurări vor face sau nu vor face totdeauna un cutare sau cutare lucru; despre leu nu. Chiar dacă ne-am strădui să fixăm unele norme de conduită a leilor, excepțiunile vor fi atât de dese și atât de variate, încât nici chiar în excepțiuni nu putem apropia o regulă. Un exemplu! Leul e un carnivor declarat, care ucide animale ierbivore. În unele regiuni el se hrănește însă și cu pești. Ani întregi eram convins, că leul se oprește în loc atunci când răcnește. Până într-o zi am văzut un leu care fugea în goana mare și răcnea.

De altfel nu e nimic mai greu decât să descrii tonurile. Se vorbește despre „răcnetul leului”. Se spune fraza aceasta automat, fără multă bătaie de cap. Leul are însă trei feluri de răcnete, foarte diferite între ele. Primul e un fel de mârâit, pe care îl face din vreme în vreme, pe când vânează. Al doilea: un ton furios, dornic de sânge, pe care îl izbucnește în vreme ce își sfâșie pradă. Al treilea: răcnetul adevărat, repetat, tot mai puternic și mai cu volum, ca să descrească apoi treptat. Aceasta vestește biruință și satisfacțiune și îl auzim mai ales atunci, când după ce s'a săturat de carne, leul și-a potolit și setea.

Eu nu am văzut niciodată la o leoaică mai mult decât doi pui. Dar trebuie să admitem, că uneori are trei, chiar și patru. Se consideră ca regulă, că după ce ai împușcat leul, leoaica atacă imediat, ca să-și apere puii sau să-și răzbune soțul. Totuși, de două ori mi s'a întâmplat, că leoaica și-a lăsat în primejdie puii, și a fugit ca să-și scape pielea ei.

De multe ori mi-am pus întrebarea, ce aș face, dacă deodată m'aș pomeni trântit la pământ, deasupra mea cu un leu. Cred, că mi-aș forța toată puterea de voință, și aș încerca să rămân cât mai liniștit și mai nemișcat. Dacă leul va crede, că sunt mort, și dacă poate în apropiere se mai găsește și alt om, e foarte verosimil, că mă va lăsa, ca să-și caute altă pradă.

Leii, după cum sunt și în obiceiurile lor, sunt diferiți și în înfățișare. În Africa trăesc mai multe variații de lei, și dacă întâlnești un exemplar fără de coamă, nu trebuie să crezi imediat, că ai în fața ta o leoaică. Poate să fie

*) După cum se vede din altă parte a scrierilor lui Karton, atunci când ieșea să observe animale sălbatece, nu purta cu el nici o armă.

și bărbătuș de leu de pădure, — care nu are coamă. Și în culoare se deosebesc mult lei. Aceasta joacă în toate nuanțele dintre brun-auriu și gălbui-sur, — culoare pe care o cunoaștem dela unii asini. Odată, văzând două animale cu păr deschis, care în lumina primă a zilei se apropiu de mine la câteva sute de metri, am crezut, că am înaintea mea doi asini, — am constatat însă în timp oportun, că erau lei.

Întâlnești lei care umblă singurateci, întâlnești lei în cete, și nici de cum nu e dovedit, că lei se asociază numai în vederea împerecherii. Cu mult mai probabil e, că ei se întovărășesc mai ales în vederea siguranței lor. Vezi uneori două leoaice cu un leu, sau doi lei cu o leoaică. Odată am ajuns în nemijlocita apropiere a unei cete, compusă de nu mai puțin decât șasesprezece lei. Între aceștia erau numai doi bărbați, ceilalți erau leoaice și lei tineri. Aceste cete de lei de obicei duc o viață de vagabonzi, verosimil din motivul că numărul mare a celor ce le compun, sărăcește de grabă regiunea, și trebuie să caute alte terene de vânătoare. De obicei cercul în care se mișcă aceste cete vagabonde nu are un diametru mai mare de 75 km.

Pentru lei, ziua e timpul somnului și al odihnei. Activitatea lui începe cu căderea nopții. Peste zi doarme cu scurte întreruperi. Între timp se întâmplă, dupăcum am arătat mai sus, că se mai amuză și cu câte o vânătoare în joacă, și dacă are noroc să dobândească pradă, o mănâncă și ziua. Nu se dă în lături nici să iee câte o gustare specială, dacă dă peste cadavrul vreunui hipopotan împușcat, chiar dacă șacalii și vultanii i-ar fi luat părțile bune, — presupunând că aceste resturi au destul „hautgout“, pentru a-i ațâța pofta. În cursul zilei, între două somnuri se mai joacă și cu puii, joc destul de brutal, destinat, cred eu, să învețe pe cei mici să aibă curaj și istețime.

Un prieten al meu a observat o familie de lei, la o depărtare de abea 35—40 metri: tata, mama și doi pui. Lângă ei zăceau rămășițele unei zebre, și sus deasupra lor roteau vultanii, așteptând să se poată coborâ la ospățul resturilor. Leoaica-mamă, după masa copioasă, odihnea tolănită pe spate, și se învătea din când în când pe o coastă și pe cealaltă, ca să urmărească vultanii în zborul lor. Leul-tată, tocmai ca tătânii noștri în dupămesile libere de duminică, se juca cu mititeii.

Înainte chiar cu o oră de când scriu aceste, am văzut și eu o asemenea scenă. Se juca leul cu puii lui. Mai întâi i-a lins de sus până jos, cum fac pisicile, apoi a început joaca. Bătrânul lua câte un pui între brânci, se arunca pe spate, aducându-i puil pe piept. Apoi se rostogolea de pe o parte pe cealaltă, în vreme ce puil se sba-tea să scape dintre labe. În cele din urmă puil a pierdut măsura jocului, ca toți copiii și ceva prea îndrăzneț cu tatăl său, și-a arătat ghiarele. În aceiași clipă laba părintească l'a pocnit zdravăn, încât de loc nu părea că și acest gest ținea de joacă.

E plin de farmec să vezi cum își păzesc lei-părinți puii, și îngrijorarea pe care o manifestă îndată ce vârstarele lor au dispărut undeva din ochi. Se poate, că în această îngrijorare au parte și teama, că urmele puilor care vagabondează fără de nici o grije, ar putea conduce pe marele dușman, omul, la lagărul bătrânilor.

Când dorm lei cei bătrâni, puii de leu au vreme să se joace, și fac uz de această puțință cu multă insistență, asemenea piseilor.

Deși leul e mânat de foame să vâneze neconținut, deși atunci când apare el toți locuitorii stepelor sunt cu-prinși de frică și de groază — dacă leul e sătul bine, privește viața de latura cea veselă, se dă somnului sau jocului, sau se sorește culcat pe o movilă de furnici, pe când leoaica stă de strajă iar puii dorm, se joacă, sau ciugulesc din carnea pe care au adus-o bătrânii.

O pereche de obicei rămâne în același loc săptămâni dearândul, și dacă e alungată de acolo, se va întoarce cu siguranță, ca să se așeze iarăși în sălașul vechiu. Un defileu stâncos, cu tufărie în el, sau o colină împădurită, sunt locurile în care își alege cu preferință sălașul. Am găsit totuși lei și în peșteri mici, ca și în maluri scobite de cursul apelor mari. Culcușul servește pentru a petrece în el peste zi și pentru a crește acolo puii, și va fi ales totdeauna în apropierea pășunii unor ierbivore, ca îndată ce se lasă noaptea să poată ieși la vânătoare leul, și apoi, când puii au mai crescut, și leoaica. Când s'a

făcut noapte, iasă leul în stepa deschisă, dar de data aceasta nu ca să încerce o dibuire în glumă, ci hotărât la omor.

Dacă puii au ajuns mărișori, leoaica își petrece soțul până la pășunile altor animale, sau la băltoacele unde vin aceste să-și stâmpere setea. Ia și ca parte la ospățul deasupra victimei, și cred că totdeauna, aduce „acasă“ o bună bucată de carne pentru dragii ei.

Leul — și de sigur și leoaica — vânează cu multă sîretenie. Dacă sunt amândoi, unul face pe gonașul. Mărîind împăimântător, incunjură pâlcul de animale, și face așa, ca prada împăimântată să gonească aproape drept în gura celuiilalt. Se întâmplă des, că în locuri unde duc trei poteci la adăpătoare, lei își depun excrementele pe două din ele. Animalele care vin la apă se sperie de mirosul de leu, și iau cărarea a treia — unde le așteaptă ucigașul.

Avem nenumărate rapoarte asupra felului în care își omoară leul victima, și în general se admite, că el sare în spatele victimei năpraznic și prin suprinzare, își înfige colții în grumazul ei, în vreme ce se prinde cu ghiarale de umărul victimei; în același timp, cu laba liberă apucă botul acesteia, și cu o smăcitură puternică îi sucește capul îndărăt, ca să-i frângă clondila. Așa se crede; nimenia nu o poate spune însă cu certitudine, de oarece leul vânează aproape exclusiv noaptea, când observarea este extrem de anevoioasă. În două rânduri am fost martor când leul și-a doborât prada; dar niciodată nu am putut să urmăresc precis cum o face. Un lucru e cert: animalul care a fost odată înfășcat, are prea puține șanse să mai scape. Uneori, foarte rar, dai peste câte o zebură sau girafă, care poartă grozavele urme vindecate ale ghiarilor de leu. Dacă, deci, animalul totuși a scăpat, poate multumi împrejurării, că în prima groază și în prima clipă când leul era în săritura lui, a făcut și el o săritură, care a împiedecat pe răpitor să-i ajungă în spate. Odată am văzut o zebură, care avea răni grozave dealungul soldului și a piciorului dinapoi. Imi pot imagina, cum si le-a câștigat, — leul a sărit, și nu a acceiași clipă a saltat și zebra: leul a căzut la pământ și nu a mai ajuns decât cu o labă dinainte soldul zebrei: aceasta înnebunită de spaimă va fi aruncat cu copitele dinapoi, lovitura puternică a ajuns în burta leului, care a trebuit, de durere, să lase victima. În fine zebra rănită grav a putut să se pună în siguranță, cu iuțeala pe care i-o mai îngăduia pierderea mare de sânge.

Așa ceva ține însă de cazurile cele mai rare. Aproape în totdeauna reușește leul să-și cucerească prada, și după una sau două minute încercă deja să mănânce, alături de leoaică sau poate și de alți tovarăși ai lui. Observatorii care au studiat leul, au socotit, că „tabloul“ anual al unui leu se ridică la 300 de piese. În afară de aceasta, se mai împartășește uneori și de masa altor animale răpitoare. Odată am fotografiat cinci lei, care se ospătau din cadavrul unui gnu. Fiecare își sfășia câte o bucată, incunjurau apoi cadavrul săl gaste și din altă parte, apoi s'au așezat la pământ, fiecare cu porția lui, mărîind când vecinul se apropia prea mult de el.

Leul mai întâi se îndoaie de carne, apoi linge de pe jos sângele sărat, căldicel. Deși preferă resturile unui hipopotan ajuns în un avansat stadiu de putrefacție, prada lui însă îi place să o mănânce de caldă. Când în sfârșit îi este adormită foamea, merge la o groapă cu apă, ca să-și stângă și setea, care se prezintă porunci-toare după atâta carne. Și tocmai în urmă, pornește răc-netul lui din gât plin, înfiorător, care trebuie să vestească tuturor animalelor: Leul a învins încă odată!

După aceasta de obicei se întoarce la sălașul lui. Dar dacă a mâncat prea îmbelsugat, devine lenș, som-noros, și rămâne culcat lângă resturile ospățului său, în vreme ce șacalii și hienele dimprejur așteaptă cu nerăbdare să plece. Uneori se mai ridică după două-trei ceasuri, pleacă, predând masa celor flămânzi și cu răbdarea pierdută; apoi după ce s'au săturat și aceștia ajung la rând vulturii hoinari. De altă dată însă adoarme adânc, și nu se trezește decât atunci, când soarele e sus.

În felul acesta poți vedea ocazional câte un leu, care în primele ceasuri ale dimineții se ridică de lângă prada de jumătate mâncată, și se grăbește spre culcușul lui. Poți atunci să deduci, că ospățul copios, care a precedat somnului lung și-a avut bunele lui motive. De regulă leul mănâncă până nu mai încapă în el, nu din nesăț, ci

fiindcă l-a ros o foame lungă. În aceste cazuri e sigur, că vânătorile lui din ultimele zile au fost fără de rezultat, sau îngreunate prin ploii abundente.

Mai primejdios e leul când e bătrân sau e flămând. Atunci își părăsește terenele de vânătoare obișnuite, și alesește vitele indigenilor. În cazuri excepționale, devine mănăitor de oameni.

Dacă s'a îndulcit însă odată la animale de casă, leul îndrăznește totul, ca să-și ajungă ținta, și pune în cumpănă toate șiretenile, pe care le-a încercat de atâtea ori în stepă. Indigenii încearcă să-și apere vitele ridicând din spini împrejmuiri, numite „boma” sau „kraal”; pe lângă gardul înalt de spini sapă șanțuri adânci, iar în mijlocul acestor ocoale aprind focuri mari, cunoscând teama de foc a leilor. Totuși se întâmplă des, că focul se stinge, și atunci a sosit momentul potrivit pentru cel ce pândea ocazia.

O ceată de lei a atacat odată o asemenea boma, care era construită pe coasta unui deal. Împrejmuirea de spini era bine îndesată, de nepătruns, înaltă, — și leii știau, că nu o pot nici sări nici străpunge. Ce au făcut? Două dintre ei au mers pe colină la deal și au făcut ca și când ar fi voit să atace de acolo; au început să mârâiască și să urle înfiorător. Vitele îngrozite au năvălit spre partea de jos a împrejmuirii și de frica atacului pe care îl așteptau din partea de sus, s'au îmbulzit în gardul de spini. Cei două lei au continuat să amenințe de sus, vitele s'au bulucit tot mai strâns spre împrejmuirea, care sub presiunea lor a cedat, s'a surpat. Vitele au scăpat — însă nu în libertate. Le așteptau colo jos alți trei lei, ca să le primească.

Dupăcum, dacă leul a început să vâneze vite domestice, are să se țină de acest obicei, tot așa va continua să vâneze oameni, dacă a gustat odată carne de om.

De sine înțeles, că i se poate întâmpla oricărui leu, să atace un vânător, care l-a rănit pe el sau pe soțul lui, sau în care vede o primejdie. Aceasta însă nu are nimic cu „mănăitorii de oameni”. Adevăratul „man-eater” atacă, fără să fie provocat, numai ca să-și agonisească hrană.

Dacă te întâlnești din întâmplare cu un asemenea mănăitor de oameni, el va ataca diferit, după depărtarea la care se găsește de victima ochită. La vre-o patruzeci și cinci de metri se va lăsa cu burta la pământ și se va târa încetinel, bușind repetat, până ajunge la o distanță de unde poate să sară. Dacă însă omul e acela care merge spre el (așa cum fac indigenii, când îl vânează cu lăncile), încât leul e strâmtorat și trebuie să se apere, rămâne o clipă nemișcat, își face curaj și furie urlând sălbatec, apoi sare la atac.

Nu e prea probabil, că un om care a ajuns în o asemenea situație, mai are ocaziune să povestească apoi ce a văzut. Dacă însă o împrejurare prea norocoasă face, ca ajutoarele sau camarazii să sosească încă la timp ca să-l scape, de sigur își va aduce aminte încă multă vreme de acele minute îngrozitoare.

Va fi convins, că a văzut în fața lui un leu uriaș, cel puțin de două ori atât de mare cum sunt de obicei leii, a văzut o coamă enormă, care flutura jur în jurul capului, a văzut o coadă, care biciuia aerul. Și tot timpul urechile lui au auzit acel morăit înfiorător.

Am putea istorisi nenumărate întâmplări asupra felului cum și-au doborât victimele acești mănăitori de oameni. Una dintre cele mai îngrozitoare — care învederează și capriciile leului — ne-o povestește colonelul Paterson, în cartea lui „Mănăitorii de oameni din Tsavo”¹⁾.

Paterson ne spune, că un leu ataca regulat oamenii care lucrau la o stațiune de cale ferată și în fiecare noapte își ducea câte o victimă, până ce stațiunea a devenit un adevărat loc de groază. În sfârșit, trei europeni s'au hotărât să stee la pândă, și s'au așezat în un vagon gol, care a fost tras pe o linie secundară. Două dintre ei s'au

culcat să doarmă, unul pe podele, celelalt pe o bancă. Al treilea trebuia să vegheze. Fiindcă timp îndelungat totul a rămas liniștit, și cel de al treilea s'a culcat pe cealaltă bancă. Astfel toți trei se găseau în același compartiment. Târziu noaptea a apărut mănăitorul de oameni, a găsit întredeschisă ușa vagonului, a deschis-o deplin cu laba și a intrat în compartimentul în care erau culcați oamenii. Acum a urmat ceea ce e curios. S'ar crede, că animalul, care nu se găsea nici el într-o situație fără de primejdie, va fi înfășcat pe omul, care i-a fost mai la îndemână, ca să plece apoi cât mai grabnic cu prada sa. Greșit! În loc să apuce pe omul care zăcea pe podele, chiar sub picioarele lui, a pășit pe el, și a coborât de pe bancă pe unul dintre cei ce dormeau acolo.

Pe cât de greu este să găsești o explicație pentru acest fel de a proceda, tot pe atât de greu e să înțelegi de ce un alt leu, care a omorât un alb și îl ducea, deodată l-a părăsit pe acesta, ca să sară la un negru, să-l omoare și să-l ducă pe acesta. De ce alt leu, care de obicei are teamă de foc, a urmărit odată o zebra, până în mijlocul unei străzi luminate ca ziua. De ce un leu, odată, a atacat pe un vânător, acesta în apărare și-a ținut cruciș peste piept arma neîncărcată. La această mișcare leul s'a oprit ca trăznit, s'a întors și a fugit înspăimântat.

Înainte cu câteva luni am avut cea mai extraordinară aventură cu un leu, din toată cariera mea. Mergeam cu mașina dealungul unui drum mizerabil, când deodată, abea la treizeci de metri de mine, iasă în mijlocul drumului un leu. Mai ales, că vântul îmi bătea dela spate, este exclus, ca leul să nu fi auzit vuetul motorului. Nici nu i-a păsat, ci a luat-o pe drum înainte, în direcția în care mergeam și eu. Am frânat și am încetinit și eu mersul mașinei, fiindcă e de înțeles, că nu eram dornic să micșorez distanța între mine și el. Nu a aruncat nici o privire înapoi, ci mergea cu ochii țintiți înainte, ca și când ar fi avut în fața lui ceva ce îi fixa toată atențiunea.

Deodată am înțeles, sau mai curând am presupus, ce e cu leul acesta. Automobilul meu nu îl deranja pe leu cătuși de puțin; cu atât mai mult îl mira fenomenul nemai văzut, că — sub lumina farurilor mele — apăreau pe rând trunchii de arbori și tufe din marginea drumului.

Ca să mă încredințez, am mișcat lanterna mobilă în așa fel, încât conul de lumină să cadă la o parte în desimea pădurii. Leul s'a sucit imediat și a pornit într'acolo. În clipa aceea am apăsat acceleratorul și am trecut ca o furtună, abea la zece metri de leul, care privea tot tufăria luminată de farul meu.

Nu știu, dacă există ceva mai neplăcut, decât să mergi noaptea pe urmele unui leu, fără să poți ști, dacă el va fugi sau te va ataca. Sentimentul acesta neplăcut, va înțelege oricine, că e și mai accentuat, dacă știi, că în regiunea aceea se țină un mănăitor de oameni. Dacă ai mai avut și prilejul să auzi poveștile de groază ale indigenilor, care îți înfățișează cum a fost răpit cutare și cutare din neamul lor, fără să se mai fi găsit vre-o urmă de el, — atunci, când te întorci la sălașul tău, noaptea târziu, dela un puț cu apă pe care l-ai cercetat, ai toate simțurile încordate și te sperii și de umbra ta proprie. Iar când ai ajuns întreg și teafăr la lagărul tău și trudit te-ai adăncit în somn, te trezești speriat la cel mai mic șgomot, nu mai poți închide ochii, te ridici și ascuți multă vreme glasurile nopții africane.

Printr'un jurnal al Consiliului de Miniștri, apărut în M. O. Nr. 191 din 19 Aug. a fost dizolvat Institutul de Cultură „Muzeul de Științe Naturale din Sibiu”. Patrimoniul acestui muzeu trece în proprietatea Statului Român și va fi administrat de Ministerul Educației Naționale.

Acest muzeu, susținut și îmbogățit prin daniile amatorilor, cuprinde cea mai complectă colecție de animale naturalizate, aparținând faunei țării noastre. Era un minunat mijloc de educație și studiu.

Am dori, ca ajuns în administrarea Min. Ed. Naționale să continue opera de culturalizare, pe care a servit-o până acum, și să nu devie o magazie moartă, în care nu intră nici o nouă piesă, și mai ales nu intră decât sinecuriști — „conservatori” fără pricepere și fără pasiune.

E o chestiune și de onoare, ca statul să desvolte o instituție creată prin jefele și răvna particularilor.

¹⁾ Această întâmplare mi-a fost povestită mie și direct de unul dintre cei trei participanți. Dar în clipele de mare tensiune, simțurile nu sunt în stare să perceapă clar lucrurile. Și de aceea aventura aceasta e povestită în diferite variante. Colonelul Paterson a fost în situația să dobândească informațiuni exacte, și de aceea în cele ce urmează redau povestirea lui.

DISCUȚII

I.

Situatii de descurcat

Din toamna anului 1945, de când am fost numit Inspector Județean de Vânătoare și până în momentul când aștern pe hârtie aceste desnădăjduite rânduri, preocuparea mea cea mai de seamă și care mi-a răpit cel mai mult timp, muncă și alergătură, a fost *clarificarea terenurilor de vândtoare din cuprinsul întregului județ*.

Am făcut tot ceea ce mi-a stat în putință în atingerea acestui scop, fără însă să ajung la vreun rezultat, fiindcă:

— Comunele, în majoritatea cazurilor, nu cunosc situația reală a arendărilor terenurilor de vânat, sau poate evită a raporta realitatea, — fapt constatat ulterior primirei formularului ce le-am trimis spre completare.

— Societăți de Vânătoare sau Pescuit, din afara județului, care de ani de zile dețin terenuri în arendă în județul meu, niciodată nu s-au gândit să ia contact cu I. J. V.-ul pe a cărui rază are terenuri arendate.

Necunoscându-li-se nici cel puțin adresele nu s-a putut face nici provocarea unei luări de contact.

— Arendașii de terenuri din afara — și ce e mai trist — chiar din interiorul județului, sunt necunoscuți în scriptele I. J. V.

— Comunele au făcut arendări, fie către Societățile din afara județului, fie la arendașii din cuprinsul județului, fără a fi raportat nimănui nimica, contractul încheiat neavând nici un fel de aprobare.

— Etc. Etc.

Din motive cărora nu le fac nici un fel de apreciere, imprimările Md. 1 și Md. 2 se găsesc și azi așa cum se găseau cu 4—5 ani în urmă și nu se mai pot pune la punct, din simplul motiv că lipsesc datele necesare.

Asemui această tristă situație, comandantului unei unități care nu poate pași la acțiune fiindcă nu știe de ce forțe dispune.

Să vedem însă care este cauza, și după părerea mea nu poate fi decât următoarea:

Arendarea terenurilor de vânat sau fondurilor de pescuit, este un copil cu mai multe moașe fiindcă:

— Arendări face comuna singură,

— Arendări se pot face prin I. J. V. care e chemat câteodată să-și dea avizul său și

— Arendări se fac direct de Dir. Ec. Vân., fără ca nici comuna și nici I. J. V. să aibă vreo cunoștință de această arendare.

În felul acesta, bietul Inspector Jud. Vân., care ar trebui să aibă în orice moment situația terenurilor din județul său, în vârful degetelor — trăiește în neant — fiindcă tocmai atunci când e convins că a lămurit mai bine o situație, se ivesc cazuri de braconaj, neînțelegeri, organizări de vânători la răpitoare, cu care ocazie își face apariția la orizont, câte un arendaș legal, sau nelegal al terenului cu pricina, care însă până acum era necunoscut.

În asemenea situații, disperatul Inspector, aruncă dosarul cu toată munca sa în fundul dulapului de arhivă, fiindcă cu toată strădania nu e chip să mai dea de rost încurcături.

Fiindcă cred că această situație este complex dăunătoare promovării vânatului, îmi permit să încerc pe această cale sugerarea unui procedeu, pe care-l cred pe cât de legal tot atât de simplu, pentru limpezirea acestei haotice situații, — care m'am convins că există mai în toate județele, și mai cu seamă în cele de munte unde golurile dau mult de lucru prin provocarea de discuții și certuri continuu între arendașii vecini și între proprietari și arendași, mai ales acum în urma recentei reforme agrare.

Iată propunerile mele:

1. — Un ordin circular drastic (eventual chiar o D. M.) dat de D.E.V., prin care atât Societățile de Vân., cât și arendașii singurari de terenuri sau fonduri, să fie obligați a comunica în termen fixat, Inspectoratului Jud. Vân. pe raza cărui are arendate terenuri (fonduri):

— Comuna pe raza căreia se cuprinde terenul,

— Termenii de arendare,

— Prețul arendării și întinderea,

— De cine a fost aprobată arendarea,

— Nr. și data aprobării,

— Dacă terenul arendat este proprietatea comunei, a C. A. P. S.-ului, a compozitoratelor, sau particular.

Acest ordin (D. M.) să fie dat sub sancțiunea rezilierii contractului de arendare, dacă nu se execută în termenul fixat prin ordin.

2. — Nici o arendare de terenuri să nu se mai facă decât numai prin I. J. V. după următoarea normă:

a) — Ofertele să fie înaintate direct I. J. V. pe raza căruia se află terenul de arendat.

b) — I. J. V. după culegerea informațiilor asupra solicitatorului, o supune Comisiei Jud. Vân. care se pronunță și în caz favorabil o trimite comunei pentru a încheia contractul.

c) — Contractele încheiate se înaintează de comună la I. J. V. pentru AVIZ și acesta le înaintează imediat la D.E.V. spre aprobare, (dacă D. E. V. pretinde acest lucru și dacă nu ar fi mai practic ca aceste aprobări să formeze atributul C. J. V.).

d) — După obținerea aprobării, comunicată Inspectoratului J. V., acesta o face cunoscut atât comunei cât și înscrierile în scriptele I. J. V., fiind știut din experiență până în prezent, că dacă se trimite direct ofertantului și comunei, I. J. V. nu are nici o cunoștință fiindcă de cele mai multe ori se uită a fi anunțat.

3. — În terenul arendat de comună să între obligatoriu și terenurile C.A.P.S., moșnenii, compozitoratele, fiindcă această separație din prezent dă foarte mult de lucru și creiază încurcături mari, pe lângă certurile dintre arendași.

Într'un cuvânt în contractul de arendare al comunei X să între implicit și terenurile C.A.P.S.-ului, moșnenilor, compozitoratelor, specificându-se în contract întinderea fiecăreia în parte, suma-parte, care urmează a se depune pentru fiecare separat.

În acest fel ar rămâne la libera transacție sau dispoziție numai terenurile proprietarilor care îndeplinesc condițiile cerute de lege, sub obligațiunea ca în caz de arendare, proprietarul să fie obligat a înainta o copie după contract și I. J. V.

4. — Toate contractele încheiate până în prezent, fără o prealabilă aprobare, să fie considerate reziliate de drept.

Considerând că numai astfel atât I.J.V. cât și C.J.V., se vor putea bucura de atenția și prestigiul cuvenit, pe lângă clarificarea situației tuturor terenurilor din Județ, supun această propunere tuturor I.J.V. și C.J.V. și fac un călduros apel la Revista CARPAȚII, pentru a lăsa deschise coloanele sale pentru comentarii.

V. SERBĂNESCU,

Inspector Jud. de Vândtoare Jud. Argeș.

II.

Pe marginea unor staturi

Cu fiecare număr ce primesc din revista „Carpații” prind tot mai multă simpatie de această revistă, atât pentru spiritul tehnic și artistic al articolelor publicate în cauza vânătoarească, dar și pentru interesul cel poartă vânătorilor, cum și pentru spiritul camaraderesc pe care această revistă îl cultivă, punând în discuție și arbitrând cu competență diferite chestiuni care interesează și pasionează pe vânători, ocupându-se de părerile, propunerile și nevoile vânătorilor.

În numărul 5/1946 al revistei Carpații, articolul dlui C. A. V. Popescu „câteva sfaturi” aduce o chestiune care interesează îndeaproape pe foarte mulți vânători.

Majoritatea discipolilor St. Hubert sunt oameni trecuți de 40 ani. Tineretul ocupat cu formarea unei profesii, consolidarea unei familii, având la îndemână distracțiile imediate de oraș, nu-și pierde timpul vânând prin păduri și câmpii îndepărtate, sau pescuind în apele de munte. Abia după 40 ani încep aceste distracții „nevinovate”, cu evadarea din cercul strâns al familiei și susținerea dela interesele meschine ale vieții; pentru că vânătoarea de azi este un sport de lux care cere timp de pierdut și mijloace de trai asigurat.

Destul este, că atunci când te ocupi de ea, cam dela 45—50 ani în sus, începe, odată cu a doua tinerețe și... sclerozarea cristalinului, când ești nevoit să întrebuințezi la citit, lentile, cu toată împotrivirea ce ți-o dă ambițiunea de a fi veșnic tânăr și fericit. Am încercat rețete, gimnastica ochilor, monoclu — în zadar, a trebuit să mă resemnez și să pun „iavașaua” — mai întâi cu 1½ apoi cu 2 dioptrii.

Pentru un vânător înzestrat cu aparate de ochire dela distanță, o capră neagră cocoțată pe o stâncă, în golul muntelui, un cerb care rage, un câprior care paște liniștit, n'ar fi tocmai greu de vănat. Razimi pușca cu lunetă pe suport, pe o stâncă, pe o cracă, ocheschi în voie ca la aparatul topografic, fumându-ți liniștit pipa. Vizezi mai mult sau mai puțin clar după calitatea lunetei; iar ochiul slab se adaptează la ocularul lunetei, indiferent câte dioptrii ai avea la examenul medical.

Totul se reduce la a aprecia distanța și a prinde liniștit în intersecția firelor reticulare, imaginea animalului, pentru a declanșa apoi focul... și eventual a mai trage încă un foc în cazul când ai avut abatere prea mare și vânatul nu s'a speriat.

Dificultatea este când tragi cu carabina la țință mișcătoare, o capră speriată, un porc, sau un urs, care fuge aproape cu viteza unui iepure — și este nevoe să țințești ceva mai înainte, pentru a lovi unde trebuie.

Ce te faci cu luneta, care are un câmp limitat de vedere, iar pe sub lunetă nu vezi bine creștătura vizei în semiumbra arboretului din pădure? Și apoi cu carabina nu ai ocaziunea să tragi obișnuit un număr de focuri ca să-ți păstrezi antrenamentul și să tragi instinctiv, la precizie, ... ca vânătorii din Africa lui Allan Quatermain.

Cu ochii liberi vezi țelul (cătarea) și țința, dar nu vezi bine creștătura vizei, mai ales când nu este lumină bună.

Cu ochelarii ar merge ceva mai bine. Dela două dioptrii în sus vezi bine creștătura înălțăturii (viza) și țelul (cătarea), dar nu vezi clar țința îndepărtată.

Di Popescu a găsit o soluție medie, întrebându-l niște ochelari mai slabi, de o dioptrie. Este și aceasta un compromis multumitor, pentru a putea vedea mai bine creștătura vizei decât cu ochii liberi, și satisfăcător în ce privește țința, care apare mai bine definită și iese din ceață, ca atunci când întrebuințezi două dioptrii.

Dificultatea persistă însă într'un desău de pădure, la munte, unde trebuie să vezi clar, să tragi la precizie, fără menajamente și fără ochelari, care te incomodează și nu-ți dau siguranța.

De aceia eu am rămas credincios tot la arma mea obișnuită cu 2 țevi, calibru 12, Breneke și 3 la fund — în urma unei experiențe ce am făcut astă iarnă, când am scăpat cu carabina, vânatul, într'o pădure din Munții Neamțului.

Ing. C. Ivanovici, cons. silvic

III.

De ce a sforăit câpriorul?

În Nr. 8 al acestei reviste este vorba de un câprior care a dormit așa de adânc, încât a sforăit și n'a luat act de apropierea oamenilor. Cunosce prea bine acest fenomen care se explică astfel: Câpriorul a fost atins de larvele unei strechi specifice pentru câprioare, cu numele de *Cephenomyia stimulator*. Această măscă depune larvele ei în nărele vânatului, zburând deasupra capului lui. Din aceste ouă se dezvoltă larvele cari pătrund din nare până la faringe și laringe, producând prin iritație o inflamație a acestor organe. Această inflamație împreună cu larvele, cari ating o lungime de 32 mm. și 7 mm. lărgime și sunt de culoare galbenă cu puncte și dungi negre, sunt un serios obstacol pentru respirația animalului, închizând o mare parte din căile respiratoare superioare. Deaceia sârmanele animale sforăie, tușesc și horcăiesc. Mai mult încă. Se știe că urechia este legată de faringe prin așa zisul tub a lui Eustachiu, care prin procedeul inflamator dela faringe poate fi atins la fel. Așadar suferă și auzul cum suferă și mirosul, punând pe bietul animal în stare de inferioritate față de dușmanii lui, deoarece nu-i rămâne decât puterea vizuală. Animalele grav atinse își dau și ele perfect de bine seama de pericolele la cari sunt expuse prin această stare și deci de obicei nu iasă din desimi

decât foarte târziu seara. De obicei larvele sunt expulzate dacă ating maturitatea, ceea ce se întâmplă în luna August. Se întâmplă însă și destule cazuri mortale prin sufocație sau laringospasm.

Câprioarele atinse de această pacoste sunt slăbite, părul lor este zbârlit, de culoare galbenă-surie, mată. Bineînțeles că și cornițele țapilor nu sunt bine dezvoltate.

În fostul meu teren din Codrul Cosminului am avut în ultimii ani foarte numeroase exemplare atinse de această boală, mai ales în părțile expuse la soare, lipsite de păduri umbrase. Mergând pe cărări am auzit zilnic tușitul, sforăitul, horcăitul și strănutul bietilor câpriori. De multe ori m'am putut apropia la câțiva pași până ce am fost zărit cu ochii.

Cerbii, elanii și cerbul damă au la fel strechile lor specifice. Se pare însă că aceste strechii nu pătrund în regiuni muntoase, ci numai la șes, unde se află multe nuieli și unde numărul vânatului este foarte ridicat. Leac eficace împotriva acestui flagel nu există. Se recomandă împușcarea pieselor grav atinse și arderea capurilor ca să nu ajungă larvele la pământ, unde se prefac în crizalide. La fel, trebuie protejate păsările insectivore. Aceasta se poate obține prin distrugerea șoimilor, eretilor și uliilor (păsărari și porumbari) și a răpitoarelor cari distrug cuiburile (vulpi, bursuci și nevăstuici). La fel trebuie redus numărul câprioarelor dacă este prea ridicat, împușcându-se în prima linie animalele bolnave.

Dr. I. Philipovici

URS ÎN FOC

Focurile, care au pârlolit și au distrus în vara aceasta atâta pădure din munții noștri, au dat ocaziune, celor ce erau prin apropiere, să observe și comportarea animalelor sălbatece, în fața primejdiei. Fără să trag nici o concluziune, însemnez aici împrejurarea observată de mine, că în regiunile bântuite de foc, s'au adunat vulturi hoitari și corbi, în număr cu mult mai mare decât era cel normal. Vreau să încreșt aici o altă întâmplare, care ar fi păcat să nu fie reținută. Doar așa rar are ocazie omul să vadă o scenă, ca aceea, pe care mi-a povestit-o Drul V. Coroianu, asistent la Clinica din Cluj.

Însoțit de soția sa și încă de două camarazi, era în o excursiune de câteva zile prin Carpații sudici. Au ajuns pe muntele Dobrun, și au înoplat la stâna din vârful lui. Ciobanii le-au povestit pagubele pe care le face un urs mare. Cu o zi înainte a sfârșit un cal, înainte alte vite.

Subt Dobrun se aprinsese pădurea. Vântul ducea tăciunii până departe, sămănând alte vetre de pojar.

În zorii zilei următoare, când turiștii se pregăteau să pornească mai departe, pătrund până la stână niște urlete înfrădăvăr înfrorătoare. Un animal în groaza morții. Cam din acelaș loc, prelung, repetat, Veneau din coasta, de subt vârful Dobrunului. Pădurea de acolo se aprinsese. Focul crășase încă un fel de insulă verde, și îi mânca grabnic hotarele. Din mijlocul acestei insule purcedeau răcnetele.

O clipă s'a zărit încunjurat de foc ursul. De sigur încerca să iese din brăul de foc și se lovea pretutindeni de primejdie. Se sbătea în ocolul de câteva hectare, urlând de moarte. După un timp, a găsit postata îngustă, nearsă, care lega încă insula de pădurea mare. Turiștii l-au păzit iar, ieșind la larg pe această porțiță.

Cum l-a putut surprinde focul, și să-l încunjure, înainte de a fi recunoscut ursul primejdia? Interesantă e împrejurarea, că în strâmtoarea lui de moarte, tot timpul ursul urla, sălbatec, sfâșietor, dureros.

De ce...

Sunt de neînțeles, uneori, acțiunile și comportarea animalelor. Câte odată sunt de neînțeles din lipsă de adâncire a vieții lor, din lipsă de cunoaștere a felului lor de trai, ori a instinctelor ce le mână. Comportarea animalului rămâne atunci neînțeleasă pentru cineva, dar poate fi tâlmăcită de altcineva, mai știutor. E, de multe ori o chestiune de experiență, de observație, de obișnuință, de mai multă pătrundere în felul de viață a animalului — și a reacțiilor lui, după împrejurări. Obișnuit se va putea găsi, atunci, explicația naturală a acțiunilor, chiar când sunt neprevăzute sau ciudate.

Sunt însă cazuri când comportarea rămâne totuși de neînțeles: nu se poate lămuri *cauza* unei anumite comportări, cu totul în afară din comun, în afară de orice tâlmăcire temeinică.

Iată un caz, destul de turburător:

În Cluj, la 21 August 1944 — deci în Clujul încă sub apăsare străină. Prietenul meu, dr. Liviu P., iese din casă, către ora 8—9, ca în fiecare dimineață. E pe terasa dinspre grădină, și servitoarea n'a închis încă ușa casei. Atunci, un stol mic de 6—7 sticleți vioi, îi sboară în jur, îl înconjoară, aproape, aproape de tot... până când — minune! — i se așează câte un sticlete pe fiecare umăr. Unul pe umărul drept, altul pe umărul stâng. Ceilalți se învârtesc, sburătăcind în jur. Prietenul meu n'a mai mișcat. E surprins, e mirat, e impresionat. Așa ceva nu s'a mai întâmplat niciodată. Păsărelele îi stau pe umeri, cumiți. Foarte încet Liviu duce o mână spre umăr. Vrea să mângâie frumusețea ce-i stă cuibărită acolo. Un deget a atins foarte ușor peste penele pestrițe. Păsărica sboară. Cealaltă așteaptă. Vine aceeași ușoară mângâiere. Sboară și aceasta — și se amestecă stolișorului ce freamătă în jurul lui. Apoi, toată ceata intră pe ușa deschisă, *dă o raită prin casă*, iese — cripesc — și se duc...

— Pentru Dumnezeu! ce-a fost asta? s'au întrebat oamenii, rămași incremențiți și minunați.

În adevăr: ce a fost? Și mai ales, *de ce* a fost? Ce rost a avut o atât de ciudată și cu totul neobișnuită comportare a șapte sticleți, în Cluj, la 21 August 1944?

Am pus toate întrebările, am cercetat toate împrejurările de moment și anterioare, dar n'am găsit nici o explicație, nici o cauză, care să mulțumească... „un spirit științific”, decât doar...

Dar dr. Liviu P. are, el, o explicație:

— A fost un *semn*, spune prietenul meu cu convingere, și am *știut sigur* că va veni după aceasta o veste de bucurie în casa mea, după atâta apăsare, pustiul și durere...

Și peste două zile află despre actul dela 23 Au-

gust 1944. Iar cu el venea liberarea Clujului de sub stăpânirea odioasă.

Mie, îmi place credința prietenului meu, pentru că îi luminează și alte credințe și nestrămutate încredere cu care s'a mângâiat ani lungi... Decât doar... că se poate ca prietenul meu, înalt cât un brad, să fi fost luat numai sprijin trecător de către doi pui de sticleți, obosiți de sbor și înconjurați de ceata îngrijorată a părinților și rudelor... Dar la 21 August mai sunt puși de sticleți atât de nevolnici și zăpăciți? Vor fi fost, *aceia*?

Prietenul meu crede, și știe; eu caut, presupun — și nu știu...

C. R. B.

Pescuește bătlanul noaptea?

E de mirare, cât de puțin cunoaștem noi modul de viață a animalelor, chiar a celor pe care le vedem des și le putem observa ușor. În urma lipsei cunoștințelor precise întemeiate pe observațiuni repetate și exacte, se nasc credințe false, care se moștenesc apoi din generație în generație. Acestea apoi îngreunează și mai mult cunoașterea adevărului adevărat, trecându-se ușor peste o „problemă” „rezolvată de mult”. Aici zace însemnătatea observațiilor pe care le fac camarazii noștri, pescari și vânători, și pe care le redau apoi cu desăvârșită obiectivitate în revistele de vânătoare. O asemenea fixare a uneia sau mai multor observații nemijlocite, încă nu lămuresc definitiv câte o întrebare, dar ele contribuie mult, ca alătura de altele să fie adunat un material cert și bogat, din care se pot trage concluziuni juste. Scurtele articole din rubrica revistei „Carpații” „Din Munți și din Câmpii”, cuprinde nenumărate asemenea elemente, și am constatat cu multă satisfacție, că din lucrări științifice din țară și străinătate, au fost citate observațiile, pe care le-au comunicat vânătorii prin mijlocirea revistei noastre. Indemnând și de data aceasta pe camarazii noștri să trimită spre publicare revistei noastre observațiile lor asupra animalelor, iată comunicăm una privitoare la viața unei păsări atât de cunoscute și totuși cu viață și obiceiuri atât de învăluite în mister: bătlanul sur.

Sunt multe legende cu privire la felul cum pescuește bătlanul. Unii susțin, că stă la pândă, nemișcat, timp îndelungat, până se aventurează vre-un peștișor în apropierea lui, și apoi îl străpunge cu ciocul ascuțit. Alții neagă acest lucru, și jură, că bătlanul ia la rând apa mică, pășește cu grije și prinde ce îi iese în cale. E o credință mult răspândită, că bătlanul atrage peștișorii-victime într'un chip ingenios: Stând nemișcat, cu ciocul spre fața apei, își scutură ușor penele lungi de pe gușă. Din pene cade în apă

un fel de mătreață, la care se adună peștișorii, — iar bătlanul îi culege.

Se mai spune, că bătlanul pescuește cu predicție în nopțile cu lună, — afirmație combătută de mulți naturaliști. Asupra acestei probleme poartă observația, pe care am făcut-o în trei rânduri în vara aceasta.

O apă bunișoară e râul Avrigului, de lângă Sibiu. Cu tot braconajul care se practică și acolo — în special răstocitul — în câteva cazuri, poți aduna o duzină-două de păstrăvi. În vara aceasta mi-am muțiat undița de trei ori în apa care vine din muntele Suru. Am mers după masă, ca să prindem orele bune dela inserat. Așa s'a întâmplat, că totdeauna am întârziat pe acolo, până după ce s'a întunecat de-a-binelea.

În Avrig, în copacii mari ai parcului Brukenthal mai ales, dăinuște de multă vreme o puternică colonie de bătlani. Sunt o plagă pentru apele cu păs-

trăvi din apropiere. Totuși peste zi vezi relativ puțini bătlani pescuind. În schimb, în toate cele trei seri de care aminteam, pe când noi ne întorceam grăbiți spre sat, ca să nu ne apuce noaptea pe locurile rele, am văzut 6—7—10 bătlani trecând în sbor pe râu în sus. Veneau evident dela cuiburile lor din sat, și ieșeau la vânătoare la râu. Nu aveau unde merge altunde, și mai ales e cert, că spre munte ei nu au nici cuiburi și nici locuri de noptat. Au rămas la cuiburi până în pragul nopții, și atunci au pornit să-și agonească cina.

Aceasta nu însemnează, că bătlanii aceștia au dormit peste zi. Dimpotrivă de sigur s'au trudit să-și adune hrana lor și cea a puilor. Dar e un indiciu, că bătlanul vânează și noaptea.

Amintesc, că în seara de care pomenesc era luna slabă în primul pătrar, iar în celelalte era luna nouă.

N.

CĂRȚI/REVISTE

Revista Vânătorilor (No. 6—7/946). În articolul D-lui Prof. E. Botezat „Vânatul în fața economiei rurale” găsim între altele următoarele constatări foarte juste:

„Dar vânatul se distruge și pe cale de altfel legală prin vânarea nechibzuită și excesivă, în deosebi prin funcționarea desordonată și nedisciplinată a societăților de vânătoare, dacă tolerează procedee abuzive în loc de reglementare disciplinată.

„Așa se adeverește cu drept cuvânt, că vânătoarea personală (prin proprietar sau arendaș) are îndreptățirea ei bine fondată prin interesul personal la producțiunea cantitativă și mai ales calitativă a vânatului în vederea mulțumirii pasiunii vânătoarești.

„În societățile de vânătoare această tendință nu poate fi realizată, cel puțin nu în acea măsură ca prin cea personală. Dar prin societățile de vânătoare poate fi mulțumită pasiunea multor persoane, care de altfel nu sunt în măsură să întrețină vânătoare personală.

Deaceia nu rămâne decât toleranța și colaborarea armonioasă dintre societățile de vânătoare pe de o parte și vânătoarea personală pe de altă parte, înțelegând, că societățile vor promova mai ales interesele răvniților la pasiunea vânătoarească, iar vânătorii personali mai ales sporirea calitativă a vânatului. Din această colaborare iese ca profitor principal interesul comunității naționale. Totuși prin societățile de vânătoare, funcționând fără regulament care să privească disciplina vânătoarească, poate fi păgubit interesul general al vânătoarei”.

Cu atât mai puțin sunt aceste stabiliri ale bătrânului și eruditului vânător, cu cât în timpul din urmă la oficialitatea noastră vânătoarească se manifestează o indispoziție față de arendașii particulari, care merge uneori chiar până la măsuri de împiedecare a lor de a arenda terene. Or, dacă vom privi cu obiectivitate, vom constata, că mai ales la terenurile cu vânat mare, particularii au fost aceia, care au creat bogăția cantitativă și calitativă și abea vom putea cita câteva asemenea terene, unde o societate arendatoare a putut aduce jertfele și a făcut opera de cruțare desinteresată și de ocrotire, care sunt indispensabile pentru a se obține optime rezultate. Semnăm de asemenea și soluțiunea „colaborării” și a întregirii de funcțiuni, dintre societăți și particulari, și necesitatea eliminării relelor și neglijențelor, pe care le putem observa și la unii și la alții. La toată întâmplarea, însă, e o mare greșală să fie considerat arendașul particular ca o pacoste, sau ceva, ce nu mai are rost și deci trebuie să fie eliminat. — Din bogatul sumar al acestui număr, remarcăm schița D-lui Al. Cazaban „O vânătoare minu-

nată”, care prezintă tipul (durere prea des întâlnit) al vânătorului pururea nemulțumit și arțăgos. — Am citit cu creionul în mână și cu evocarea tuturor resturilor de amintiri de matematică și geometrie, articolul D-lui N. Galațchi „Corecțiile țintă”. Cu ilustrațiuni și formule sunt calculate diferitele corecții pe care trebuie să le faci când tragi în vânatul în mișcare. Ca sfârșit: „după ce am făcut și corecția în direcție și pe aceia în bătae, putem fi siguri, că vânatul va cădea”. Să nu fie cu nici un strop de supărare: dacă voi face toate operațiunile de calcul recomandat, — vânatul nu va cădea. Fiindcă până să ajung la rezultatul acelor calculațiuni savante, — vânatul va fi trecut trei dealuri și trei văi. Articolul, ca *documentare* a necesității „corecției” și ca teoretică calculațiune e vrednic de toată lauda; doar ca îndreptar practic... — Revista a introdus o nouă rubrică „Catechismul vânătorului”. Se găsesc în ea adeseori multe și prețioase sfaturi. În numărul de față Dl Cleja scrie bine despre „camaraderia vânătoarească”. Dar D-sa uneori e prea îngăduitor: Însiră între faptele, care nu sunt „camaraderesti” d. e. „A specula buna credință a camarazilor tăi prin calcularea abuzivă a cheltuielilor de transport, bătauși sau alteceva, la vânătoarele îndepărtate cu crilă”. Asta nu e lipsă de camaraderie, ci e escrocherie patentată! — După articolașul judicios al D-lui H. Place „Educația vânătoarească”, obișnuitul material bogat de informațiuni.

STIRI MARUNTE

† Dr. IOAN TRIPA

Ne-a părăsit acum un camarad bun și iubit: Dr. Ioan Tripa. A închis ochii, fără să mai fi ajuns să se întoarcă în Clujul lui, de unde fusese isgonit în 1940. Ioan Tripa era vânătorul vesel, care numădea cât împrăștiu și restul de nouri, care mai stăruiau poate deasupra capetelor celor evadați în natură. Istorisirea grotescă, gluma, calambururile, prietențiile satire și tchinări, sunt lucruri, care sunt totată de indispensabile arsenalului vânător, ca și arma și cartușele. Ele dau piment atmosferei în care ne place să trăim în ceasurile bune ale vânătoarei. Ele sunt sarea, care dă gustul ales. Condimentul acesta trebuie să fie însă de calitate, și dozat cu artă. Prietenul nostru Tripa era un maestru al spiritelor vâ-

nătoresți. Gluma lui, chiar și când avea pleasnă, era stăpănită de spirit, și de minunata ei potrivire la om și împrejurare. Nimenea nu era scutit de caricatura și acul lui Tripa, și nimenea nu se supăra.

În cercul prietenilor, până ce îl vor regăsi pe rând în plaiurile de dincolo, va stăruia figura lui Ioan Tripa, și vor reînvia unele din glumele lui, ca razele de soare, care mai aruncă sulite slabe și după ce a scăpătat după orizont.

Ioan Tripa a fost pe deplin vrednic de camaraderesia crenguță de brad, pe care o așezăm pe mormântul lui, cu durere și duioșie.

Inspectoratul de Vânătoare al Județului Brăila, face cunoscut confiscarea unei căprioare, în etate de 4—5 luni prinsă și vândută de un braconier din jud. Tulcea (Ion Zidaru).

Direcția Economiei Vânătorului a dispus conservarea piesei, până în toamna acestui an când se va coloniza în bădurea de șes lipsită de căprioare.

Prin Deciziunea Ministerială nr. 1289 din 13 Iulie 1946, au fost numiți Inspectori de vânătoare, onorifici, de plasă, D-nii: Gh. Piloiu, pentru plasa Loviștea (Argeș); Ion Ștefănescu, pentru plasa Cuca (Argeș); Gh. Constanținescu, pentru plasa Rociu (Argeș), în locul d-lui Ion Zamfirescu; P. Popa, pentru plasa Urziceni (Ialomița), în locul d-lui Ion Popescu; Nic. P. Arabolu, pentru plasa Ducești-Cioplea (Ilfov), în locul d-lui Ion Vasilescu; Corneliu Pantu, pentru plasa Sărulești (Ilfov), în locul d-lui Șt. Chiriacescu.

Prin Decizia Ministerială nr. 1387 din 24 Iulie 1946, Dl Eugen Man, din Tg. Mureș, a fost numit Inspector de vânătoare, onorific, al județului Mureș, în locul d-lui Victor Tătaru.

Prin Decizia Ministerială nr. 1388 din 24 Iulie 1946, au fost numiți Inspectori de vânătoare, onorifici, în Administrația Centrală, D-nii: Colonel Petre V. Rotaru și Lt. col. Mihail Giuciuc.

Prin Decizia Ministerială nr. 1386, din 24 Iulie 1946, au fost numiți Inspectori de vânătoare, onorifici, în Administrația Centrală, D-nii: Grigore Antal, din com. Toplița (Mureș); Marin Ionescu Lita, din com. T-Măgurele (Teleorman); Arhimede Mares, din București).

Prin Deciziunea Ministerială nr. 1288 din 13 Iulie 1946, au fost numiți Inspectori de vânătoare, onorifici, de plasă D-nii: Florea Coman, pentru plasa Toplița (Mureș); Simionescu D-tru, ing. insp. silv. pentru plasa Caransebeș (Severin), în locul d-lui Gh. Neamtu; Traian Constantin, agricult. pentru plasa Adamclisi (Constanța), în locul d-lui Lt. Col. Năstase Stroe; Dumitru Gheorghiu, av., pentru plasa Hârșova (Constanța), în locul d-lui Romulus Duțescu; Nicolae Moldoveanu, pens. pentru plasa Cerna-Vodă (Constanța), în locul d-lui Lt. col. Florian Navasar; Grama Victor notar, pentru plasa Râciu (Mureș); Teban Petru, agricult., pentru plasa Band (Mureș); Buzea Ștefan, ing. agr., pentru plasa Teaca (Mureș); Dr. Rozsnyai Gh. prim-pretor, pentru plasa Mureșul de sus (Mureș); Șipoș Alex. agricultor, pentru plasa Mureșul de jos (Mureș); Niraj Berecki Tiberiu, agricult. pentru plasa Miercurea (Mureș); Tărnăveanu Alex. funcț., pentru plasa Reghin de jos (Mureș); Nicolescu Leonida, prof., pentru plasa Reghin de sus (Mureș); Boțian Petru, prim-pretor, pentru plasa Deda și Toplița (Mureș); A. Cerbu, ing.-șef silv., pentru plasa Gurghiu (Mureș); I. Dobrotă, ing.-agr. pentru plasa Săliște (Sibiu); Vasile Anca, pentru plasa Merișani (Argeș).

Prin D. M. nr. 5243/946, s'a hotărât oprirea vânărei potârnicilor, pe anul 1946, pe întreg teritoriul jud. Arad.

Prin D. M. nr. 5118/946, s'a hotărât oprirea vânărei potârnicilor pe întreg teritoriul jud. Muscel, până la 15 Septembrie 1947.

Prin D. M. nr. 2981/946, s'a hotărât ca epoca deschiderii vânărei iepurilor pe întreg teritoriul jud. Neamț, pe anul vânătoresc 1946/47, să înceapă la 15 Octombrie 1946.

S. N. R.

**Societatea Națională pt. Reprezentanțe
S. A. R.**

**BUCUREȘTI, PIATA ROMANĂ No. 7
Tel. 2-04-03**

SECȚIA VÂNĂTOARE:

Furnizăm din depozit:

Cartușe pline „PERFECT“ Walsrode Special, încărcate la fabrica Wolff & Co, Walsrode, cu alice tari Natermann; Cal. 12-16-20, scurte și lungi. Efect neîntrecut.

Cartușe cu glonț pt. arme de vânătoare.

Tuburi goale toate calibrelor.

Cartușe Flobert.

Cartușe 6,35 și 7,65 pt. pistoale automate.

Capse, bure, cartonașe, rondule transparente

Accesorii pentru curățirea armelor.

Piese de rezervă pentru arme.

Alice.

Furnizăm arme de vânătoare cu alice, carabine.

— Drilling din cele mai renumite fabrici. —

Avem în depozit și putem vinde

următoarele numere și colecții ale
revistei „CARPAȚII“

Anul 1933	Nr. 2—12
„ 1934	„ 2—12
„ 1935	„ 4—12
„ 1936	colecție completă
„ 1937	„ „
„ 1938	„ „
„ 1939	„ „
„ 1940	Nr. 3—12
„ 1941	„ 2—12
„ 1942	colecție completă
„ 1943	„ „
„ 1944	„ „

Prețul unei colecții Lei 5000, plus
1500 porto și ambalaj, a unui număr
Lei 400.—

Din anul 1945 mai dispunem de Nr. 2—3, 4,
5—6, 7—10, 11—12. Prețul unui număr 1200 lei
Nr. 3 din anul 1946 epuizat.

„CARPAȚII“

Cluj, str. Regina Maria 1